

საბჭოთა ბელოჯეზა

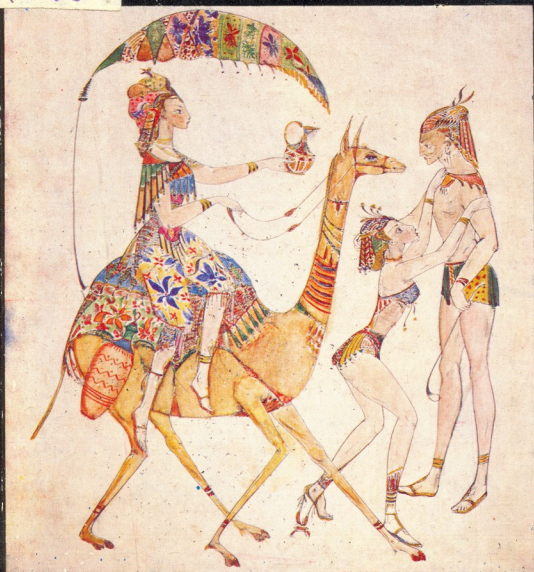
ISSN 0132-1307

განაწილება

6

1982

180 /
1982/3



რამაზ კობიძე

მობრკანლი, ჰანო!

კომედია ორ მოქმედებად

მოქმედი პირნი:

ესტატე. კახელი გლეხი. 60-მდე წლისა.
ტიტე — მისი ვაჟი, 22-24 წლისა.
თექლე — მათი მეზობელი, 20-22 წლისა.
მანდიკო — მეზობელი, 26-28 წლისა.

მიხა — 28-30 წლის გლეხები.

ნახუიდე —

ილო — ესტატეს მეზობელი და მეგობარი, 60-65 წლის გლეხი.

ვანო — ესტატეს მეზობელი — 60-65 წლის გლეხი სოფლელი გოგო-ბიჭები, ბავშვები, ხანდაზმული ქალები და კაცები.

მოქმედაბა პირველი

კახეთი. შემოდგომა. შეძლებული მოსახლის ეზო. ერთსართულიანი აგურის სახლი. მარანი, თონე, ღობის გასწვრივ — ლედვის, ბლის, ატმის ხეები.

სახლის კიბე, ოცდათხობილედ წლის, ბრგე, შაველ-ვაშა, ახლანდელ ყაიდაზე ჩაცმულმა ახალგაზრდამ ჩამოირბინა. ეს ტიტეა. ღობეს მიადგა, ხელები პირთან მიიტანა და ქვევით, ალაზნის ნაპირებისაკენ, მთელი ძალითა და ღონით გასძახა:

ტიტე, ვანოოოოო!

ჰანუხა.

ხმა შორიდან. — მო-მოო!

ტიტე. მამაჩემმა — ეგ მწყრივი ამოაყვე და მერე ჩვენსას ამოდიო. გემრიელ არტალას უნდა გეჭედო რებს და აივანუც ერთი კარგი საწამთრო მიგორავსო. გაიგევე?

ჰანუხა.

ხმა შორიდან. მო — ჰოოო!

ტიტე. ეგრე! (თავი ემყოფილად ჩაიქნია. მიმოიხედა, ცული აიღო და შეშის ჩეხვას შეუდგა). სახლიდან ტიტეს სამოციოდე წლის მამა შინაურულად, შალიფად ჩაცმული ესტატე გამოვიდა. ცოტა გაკვირებულა.

ესტატე. ეგ რა მქენი, ბიჭო?!

ტიტე. შენ არ მითხარი, მოიაბიყეო?!

ესტატე. მერე? მთელი სოფლის გასაგონად რომ გასძახი, არტალა და საწამთროო, დიხვეტებიან. შეილოსან, და დიდიან-პატაროანა ეველა აქ მოგადგება. ჰოდა, რითი უხვდები?

ტიტე. როგორ თუ მომადგება?!

ესტატე. როგორ და კარგად! ჩვენი ხალხის ამბავი არ იცი?

ტიტე. ხალხის ამბავი.. აქ სახალილო ხომ არ არის.

ესტატე. მე კი მითქვამს და!.. გეუბრება? თუ მართლა ვინმეს ფეხი შემოუდეს, რიბილად მოიშორე, არ კი ვინმეს აწუენინო.

ტიტე. არხეინად იყავი.

ესტატე სახლში შებრუნდა. ტიტემ შეშის ჩეხვა განაგრძო. ცოტა ხნის შემდეგ გარედან ღობეს ნელი ნაბიჯით მოუახლოვდა ოცდაოროდე წლის ქერა, სანდომიანი, გრძელნაწნაიანი ქალიშვილი. ეს თექლეა. ღობეს მოუახლოვდა, ნაწნავი კეკლუცად მოიგდო ბეჭზე და ტიტეს ღმილით შეაჩერდა. ერთ ხანს ხმა არ ამოუღია. მერე კი:

თექლე. ტიტე!

ტიტე. რა გნებავს?

თექლე. პურ-მარილი გაქვთ დღესა?

ტიტე. რა პურ-მარილი, რას ღანაპარკობ?!

თექლე. მამ, ახლა რომ გასძახოდი?!

ტიტე. რას გაძახობდი, ადამიანო?!

თექლე. რავი, არტალაო, საწამთრო... ჩემი უურიო არ გავიგონე!

ტიტე. იცი, რა გიფხრა, თექლევ? შენ ემაგ უურებს კარგად მოუარე, რაც შიგ შესაშვები არ არის.

იმას შიგ ნურც შეუშვებ. გაიგე?

თექლე. ახლა ვითომ რაო?

ტიტე. ისაო.

თექლე. მაინც?

ტიტე. არაფერი.

თექლე. იმ არტალაი თქვენს გარდაია სახლში არავისა სდგომია?

ტიტე. ეგ მე არ ვიცი.

თექლე. ოჰ? ძალიან გული არ დამწყვიტებ! მეხი შენც დაგათხოლიშე და შენს არტალასაცა! (ტიტემ ქოქოლა მიიყარა, ნაწნავი ისევ ბეჭზე მოიგდო და წაიკადა).

ტიტე. იმ კიდევ რომ იწუევდება. (თექლეს შებრა გააყოლა. მერე ისევ შეშის ჩეხვა განაგრძო. ცოტა ხნის შემდეგ ღობეს გარედან ახლა ოცდაათიოდე წლის ახალგაზრდა მიადგა. ეს მანდიკოა.



ქობორის ივარცხნის და ტიტეს ღიმილით მისჩ-
რება).

მანდიკო. ტიტეს გაუმარჯოს!
ტიტე. (ვეღვრილად) ვახლავართ!
მანდიკო. რაო, მამაშენმა, გაიხსნილითო?
ტიტე. რაო?!

მანდიკო. მამაშენმა...
ტიტე. გახსნილება დღემარჯვის მერე უნდა. ახლ:
ოქტომბერია.

მანდიკო. ოქტომბერი იყოს, რა!
ტიტე. მომეცალე, მზეს ნუ მიბნელებ.
მანდიკო. ის!
ტიტე. არაფერი.

მანდიკო. რაკი ეგრეა, სამაგიერო მაინც ვაღამიხა-
დე. არ გახსოვს? სწორედ დღეისწორს ჩემს მა-
რანში...

ტიტე. დღეისწორს მე თელავში ვიყავი.
მანდიკო. რაო?!

ტიტე. რაც ვაივინე.
მანდიკო. შენ, ტიტე, დღეისწორს თელავში იყავი?
ტიტე. ნამდვილად.
მანდიკო. მამ!

ტიტე. არაფერი.
მანდიკო. ჩვენ ბოდიში! დიდი ბოდიში! (მხრებზე
მოიმარჯვა და ძალიან ნაწყენი, შეურაცხყოფი-
ლიც კი ვაეღა. ტიტემ შეშის ჩეხვა ვანაგრძო)
(ცოტა ხნის შემდეგ გზიდან გიტარის ელარუნ
და ხმაშეწყობილი ღლინრი მოისმა. ცოტაც და
ღობებს ორი, ოცდარვა-ოცდაათი წლის ახალგაზრ-
და—მიხა და ნასყიდა მოუახლოვდა).

მიხა, ნასყიდა. ტიტეს გაუმარჯოს!
ტიტე (უხალისოდ). გაგიმარჯოს!
მიხა. სხვა? როგორ გიკითხოთ?
ნასყიდა. ხომ კარგად!

მიხა. როგორა გუავს საქონელი და ცოლ-შვილი?
ნასყიდა. ცოლ-შვილი სად ახადია.
მიხა. პა, ტიტე, ხმა ამოიღე, კაცო!
ტიტე. რა ხმა უნდა ამოვიღო, რა!
მიხა. როგორა ხარ-მეთქი, გეკითხები.

ტიტე. როგორ უნდა ვიყო, რა!
მიხა. ხომ არაფერი გაწუხებს?
ნასყიდა. ან ხომ არაფერი გინდა?
ტიტე. არაფერი არ მაწუხებს და არც არაფერი
მინდა.

მიხა. ფიცი!
ნასყიდა. ჰო... რაკი ეგრეა...
მიხა. ნასყიდავ, მე აკი გითხარო.
ნასყიდა. კაცო, ის არტალა და საზამთრო — აქე-
დან კი არა, ქიკანთ უბნიდან დაიძახეს.

მიხა. ვითომ?
ნასყიდა. ნამდვილად! აი, მუ მოვკვდე! ან კიდე
ჭიმიანი ეზოდან. ამ ორში — ერთი.
მიხა. პა?

ნასყიდა. მე გეუბნები!
მიხა. ჰო... ეგრე ჰგავს. აბა, წავიდეთ.
ნასყიდა. წავიდეთ, კარგად იყავი, ტიტე!
მიხა. ბედნიერად!

მიხა და ნასყიდა გადიან, ტიტემ მათ მზერა გა-
ყოლა. თავი გადააქანია, ამოიხიზრა და შეშის
ჩეხვა ვანაგრძო.

(ცოტა ხნის შემდეგ შემოდის მეზობელი —

სამოც წელს გაღაცლებული მია ილია)
ილია. (ღობებს მიადგა) გამარჯობა, ტიტე!
ტიტე. გაგიმარჯოს!

ილია. რა არის ბიჭო, უერის ახლა მოინდომეთ?
ტიტე. ა... არა.

ილია. ოღონდაც, რომ ცოტა ნაადრევია. დედაშენ
შარშან ქრისტეშობისთვის არ გავასვენეთ? ჰო...
შერე? ჭერ წლისთავიც კი არ გადავიხდით. უე-
რის ახლა როგორ იქნება. არა; ისე, შინაურუ-
ლად, თითო-ორილა ჭიკა, რატომაც... უსიმღე-
როდ და უუყველად. პა? აბა ეს ჭიკარა
გამიღე. მამაშენსაც უთხარი, ილია ნოვიდა-თქო.
რას იზამ. შვილო, ყველანი სიკვდილის შვილები
ვართ, განა ჩვენ კი ცას გამოვეყვებით! მაგრამ
დარღს არ უნდა წაექვევინო. დარღი ადამიანი
მტერია. ისე, დიდი ხანი კია, რაც მამაშენთან
ღვინო აღარ დამიღვევია.

ტიტე. მოზრძანდე... (ამ ღროულ კაცს ვერაფერი
აჯობრა და ნაქახი მიადგო). მოზრძანდე!
ილია. (ეზოში შევიდა) პაი დედასა, დედაშენი რა
ქალი იყო! ჩემს ჭიკარს რომ გამოვცდებოდა
ამ თქვენ სამზადისიდან დამინახავდა ხოლმე და—
მოზრძანდი, მშახლოო! მშახალს შეძახდა. რატომ—
ღვლესაც არ ვიცი. აფსუსი არ არის, ის მიწაში
იწვეს, ზოგ-ზოგები კი მზეს შესეკვროდნენ?

სხვები სადღა არიან?
ტიტე. ვინ სხვები?
ილია. მოწვეული სხვა არავინა გყავთ?
ტიტე. მოვლენ.

ილია. ყველას მე მოვასწარი? ეგვეც არაფერი. ვინმე
პირველი ხომ უნდა მოვიდეს. ოღონდ ყური
დამიგდე: რამდენიც არ უნდა დაილიოს, რო-
გორც უნდა დავიფაროთ. არამც და არამც სიმ-
ღერა არა წამოიწყოთ. ა-პა-პა-პა! უერის ახლამდე
სიმღერა არა და არ შეიძლება.

ტიტე. რა თქმა უნდა!
ილია. ისე, დარბანისლური სიტყვა-პანუსი, თუნდაც
ზომიერი ზუმობა, — რატომ. სიმღერა და ტაშ-
ფანდურა კი — არა და არა. გაიგე?

ტიტე. დიას.
ილია. შენს ტოლებსაც ეგრე უთხარი. მამაშენი სად-
ღა?

ტიტე. გეახლებათ.
ილია. ჰო, ე ბებრები ცოტას წავიმასლათებთ და
ამასობაში... რა ექნა, ეზოში ხომ არ დავმსხდა-
რიავით? აქედან ჩემი ჭიკარიც კარგად მოჩანს,
იქნებ მეც ვინმე მეწვიოს და ბარემ იმასაც აქ
დაუფახებთ.

ტიტე. შეიძლება.
ილია. ჰოდა, ეგრე ექნათ. ესტატე აღარ გამოვა?
ტიტე. აი, მოვიდა.

(შემოდის ესტატე)
ესტატე. ოპ, ილია, შენა?
ილია. მე ვარ, ძმარ, მე. გაიხსენე. აბა, ხელი ჩამო-
მარტოვი. (ერთმანეთს ხელი ჩამოართვეს) ხომ კარ-
გად ბრძანდები?

ესტატე. რას ვიზამ, ვუძლებ ამ წუთისოფელს.
ილია. დარღს არ შეგქვევინო, ესტატე! მთავარი ეს
არის. იმ დღეს თავმჯდომარემ ისე მაწუხვინა, რომ
რალა გითხრა. მაგრამ აი, მაინც დავლივარ, ვმარ-



მომ, წუთისოფელს კრიჭაში ვუდგევარ. შენც
 ეგრე მოიქეცი.

ეს ტატე. გამახარე შენი მოსვლით. თუ კაცები
 ნაკოდვილარ არტალას იკადრებ...

ილო. რა ცუდიც ეგ იქნება საქმელი დედაკაცებს
 გამოუდით და ჩვენ მაგათზე ნაკლებნი რით
 ვართ.

ეს ტატე. რა სათქმელია! აბა, ტიტე, მოგვხედე.

ტიტე. ახლავე. (გაღს).

(ილო და ესტატე ჩამოსხდნენ, გააბოლეს)

ილო. სხვა? რამდენი ჩაახსი?

ეს ტატე. ორას ფუთამდე იქნება.

ილო. არაუცი?

ეს ტატე. ასე. ოც ვეღრომდე.

ილო. კარგია, არაუცი მე მაგდენი არა მაქვს. ან კ
 რად მინდა? მაგას რომ არ მოვეყვებივარ, თუ
 ეს წუთისოფელი მომებზრდა, მაჩირ აღაწანს
 გადვებარებო. ვერ მომტრევა და ვერ დამაზრ-
 ჩობს, თუ რა? ან რა გრძელი წუთისოფელი ჩვენ
 გვაქვს, რომ მაგას შევეწიროთ? აგერ უან მო-
 ხედვაც კი ვერ მოვასწარი და უკვე დავბერებულ-
 ვარ. უკვე თმაც გამყვენიდა. უკვე სისხლიც გამ-
 ცივებია... როდის იყო, რომ ილოს სამი ბოთლი
 ღვინო ათრობდა? ახლა კი... ეს!

ეს ტატე. ეგრეა, ილო, ეგრე. ჩემს ოჯახს კი, ხომ
 მხედავ, უკვე სიკვდილი ეწვია.

ილო. მაშა, მაშა! ეს!

ეს ტატე. ეს!
 (ამასობაში ტიტემ ჩრდილში დაბალი სუფრა ვა-
 შლა).

ილო. ამ ბიჭს დედაკაცი არავინ ეხმარება?

ეს ტატე. დედაკაცი სადაა მუავს, ჩემო ილო!

ილო. ეგ კი, მაგრამ... რაკი წვეულება გავქვს...

ეს ტატე. წვეულება ისეთი არაფერი მაქვს.

ილო. მაშა?

ეს ტატე. აი, შენ ხარ, ჩვენებთან ვახუა ამოვიღის.

ილო. სულ ესაა?

ეს ტატე. მეთი არავინ.

ილო. პოო...

ტიტე. მობრძანდით.

(ესტატე და ილო სუფრას მოესხდნენ. ტიტე ჭერ
 არ ჭდება და სუფრას ათვალერებებს, ხომ არა-
 ფერი აეკლიათ).

ეს ტატე. თამადა გასახლებებ, ილო.

ილო. შენი ნება იყოს. მიჭირს კია. რაც სიბერე
 შემომეპარა, სიტუვა ისტრიგად აღარ მომდგის.
 მაგრამ შენ ხომ არ დაგზარდები. პო... (საცხე
 ჭკია მომარჯვება) მაშ, მე ასე ვიტყვოდი, ესტატე
 შარშან ჭკისტიშობისთვის ჩვენ რომ ცხოვრებულ
 პეკელას სასახლე ავწიეთ და ამ ეზოდან გავიბა-
 ნეთ, იმ დღეს მეც ერთი სიკვდილი გაეთავა. ასე
 მეგონა, ამ ოჯახმა როგორღა უნდა გაიხაროს, ან
 ენოში სიკვდილი როგორღა უნდა გახშიანდეს.
 მეთქი. როგორი საქმეა პეკელასთანა დედაბოძის
 წაქცევა? მაგრამ დრო გადის და აი, ჩვენა ვზე-
 დავთ, რომ ცხოვრება მაინც თავისას მოითხოვს.
 ცხოვრებას ვერც გაქცევი და ვერც დაეშალები.
 პოდა, იცოცხლეთ, ჩემო კარგებო. პეკელას და-
 ნაკლისი დღე თქვენ შეგმატებოდეთ. როგორც
 საათივით აწუხილი ოჯახი იმან არ დაგიტოვათ.
 ისე პირნათლად თქვენც ამ წუთისოფელში გეც-

ლოთ. გემრავლოთ მოკეთე. მეგობარი, თანამდ-
 გობი, ვულშემატიკარა... ნათესავებო, ვეცოცხ-
 ლოთ, პო... აი, მეც თქვენთან ერთად... ჩვენს
 საშურებასა და პურბაშას გაუმარჯოს! იცოცხლეთ
 და კარგათ იყავით!

ეს ტატე. იცოცხდე, ილო!

ტიტე. იცოცხლეთ!
 (სამივემ დალია)

ილო. არტალა კი კარგი გამოგვსლიათ. იფ. იფ! ახ.
 ვინ იტყვის, ეს უდედაკაცი ოჯახის ნახელავიყო?
 ომ! სწორედ მირონისაა, იფ!

ეს ტატე. მიირთვი, ილო, მიირთვი. დაგვისხა.
 ტიტე.

ტიტე. ახლავე. (ჭიქები ისევ შეავსო)

ილო. დაგვისხი, შეილო, დაგვისხი. ახლავე კიდევ
 ერთ სალდეგრძელოს მოგახსენებთ. დრო იყო,
 ამ საქმეში ვერავინა მჭობნიდა, ახლა კი... რა-
 ვიცი... ვნახობ...

ეს ტატე. შენ ახლაც ვერავინ შეგეღრება.

ილო. ვნახობ. (ჭიქა აიღო და ჩაფიქრდა)

(გზიდან ისევ გიტარის ვლარუნა და ხმაშეწყობი-
 ლი ღლინი მოისმა. ღობეს ისევ მიხა და ნასყიდ-
 მოადგნენ).

მიხა. (ნასყიდას — ნიშნისმოგებით) აგე! მე რა
 გითხარა!

ნასყიდა. (პირდაპირ ვულშოყლული) ერთი ამო
 დამიხედე!

მიხა. ეგრეა ეხლანდელ დროში არავინ სანლო არ
 არი. ჩვენ ჭიშინთ პელოსთან გაგვაგზავნეს. თვი-
 თონ კი — აგე!

ნასყიდა. ჭიშინთ პელოს მივცემ მე მაგათა
 (მიხედ-მოიხედა, დაიხარა და ტიტეს დაბალ
 ხმით მიახახა) ტიტე! ტიტე-მეთქი!

ტიტე. (ისევ დაბალი ხმით) რა იყო?

ნასყიდა. ერთი აქ მოდი.

მიხა. გვინახულე.

ტიტე. (წამოდგა და ღობეს წელმოწყვეტილი მიუ-
 ახლოვდა) რა გინდათ?

ნასყიდა. აგი წვეულება არაფერი გვაქვსო?

ტიტე. არცა გვაქვს.

ნასყიდა. მაშ, ეგ რა ამბავია?

ტიტე. არაფერი. პურსა ეკვამთ.

მიხა. პურსა ჭამენ და თან ჩვენს სოფელში შრომინ
 ნაყოფიერების საკითხებზე ლაპარაკობენ. სერიო-
 ზული ხალხია.

ნასყიდა. ილო პურს თქვენთან რატომ სკამს?
 რა, სახლში ღვინო გამოვლია, პური თუ ხორცი?
 ამის ნასუხი მოთხარო.

მიხა. რატომ ორასი ფუთი არ ჩაახსა ამ წინებზე.
 არ ვიცი, თუ რა! ზედაც ოცი ვეღრო არაუცი.

ნასყიდა. გვიანსხე.

მიხა. (ნასყიდას) არც ახლა დაიჭრებ? არტალა და
 ხაშაშაშო, წედან სწორედ აქედან დაიძახეს. ამი-
 ხი ხმა იყო.

ნასყიდა. მერა. (ტიტეს) აბა, ეგ ჭიშკარი გაკვიდე!

ტიტე. მობრძანდით. (მივიდა და ჭიშკარი უნაღისოდ
 გააღო. მიხამ და ნასყიდამ სახეზე ღმილი აისა-
 ხეს, გიტარა აყვარუნეს და სუფრას ხმაშეწყო-
 ბლი ღლინით მიუახლოვდნენ).

მიხა. პატრევემულ მეზობლებს ჩვენი საღამო!
 ნასყიდა. გამარჯობათ!



ესტატე. (წამოღდა) ეს თქვენ საიდან გაჩნდით? მობრძანდით, ბიჭებო, სტუმარი ღვისიასა, მიხვ. შენ აქეთ მობრძანდი.

ილო. (ისევ წამოღდა) მოდი, ხალხო, რად დაიკვიანეთ? მოდი, მობრძანდი, ოღონდ... არა, თქვენთან დიდი ბოღიზი, მაგრამ... მე აქ თამადა ვარ, ეს კი კერაუხდელი ოჯახია და სიმღერა... ჭერჭერობით...

მიხვ. გვესმის.
ნასყიდა. სწორია. შენი ხმალი და ჩვენი კისერი. აბა, ეს გიტარაც გვერდზე გადავლოთ.

მიხვ. მადლობა ღმერთსა! დილას აქეთია, დავღვართ და ძლივს კიფის არ შევესწარი.

ილო. დილას აქეთია? ხა-ხა-ხა! დალოცვილო, თუ ეგრე გინდოდა, საკუთარ სახლში გეჭეიფა.

მიხვ. სულ საკუთარ სახლში მტერმა იქიფა.
ნასყიდა. დედაკაცები ცოდნი არიან.

ილო. აქ რომ სულაც უდედაკაცო ოჯახია?
მიხვ. მით უკეთესი! გასატყუებელი არავინ გვეყოლება.

ილო. ეგვეც სწორია. აბა, ბიჭებო! კარგად ხედხართ? აბა, სენა იფის და გაგონება. (ჭიკა ისევ ასწია და ისევ ღრმად ჩაფიქრდა. როგორც ეტყობა, რაღაც ძალნა სერიოზული სადღეგრძელო უნდა წარმოთქვას. დანარჩენები გაისუსნენ და გაუნძრევლად მიჩერდნენ)
(ღობეს გარედან მანდიკო მოაღდა. ვაჩერდა, თავი დააქანდა, ამოიხენწა. მერე დაიხარა და ტიტეს დაბალი ხმით მოაძახა)

მანდიკო. ტიტე!
ტიტე. (დაბალი ხმით) ბატონო!
მანდიკო. ერთი აქ მობრძანდი.

ტიტე. (ღობეს წელმოწყვეტილი მიუახლოვდება) რა გნებას?

მანდიკო. მანდ რა ხდება? ბრიგადის საერთო კრება?

ტიტე. შენც შემოდი.
მანდიკო. „შენცაო“?! მე „შენცა“ ვარ?!
ტიტე. მობრძანდი! გვიადრე!

მანდიკო. „მობრძანდი“?! წუალობას მიშვები? შენ ჩემსას პური არ გაფიტხია? შენ ჩემი რკაწითელის გემო არ იცი?

ტიტე. როგორ არა, ადამიანო! ვიცი და გამიტეხია. გეუბნები მობრძანდი-მეთქი, მეტი რაღა გიუო?!
მანდიკო. შენა... როგორ მელაპარაკები?!
ტიტე. ოჰ, ღმერთო! მობრძანდი, ადამიანო, მაგრამ... ორიადე ჭამი არტალის მეტი რომ არაფერი მაქვს!

მანდიკო. შენი არტალის ხამიცა მნახე?!
ტიტე. ვაიმე დედი მობრძანდი, ბატონო მანდიკო, ძალიანა ვთხოვთ, გვიადრე და მობრძანდი.

მანდიკო. სანამ შენ მეზობლობასა და წესიერ სიტუვა-პასუხს არ ისწავლი, ჩემი ფეხი შენს ოჯახში აღარ იქნება. (ტიტეს ზურგი შეაქცია, გულხელი დაიკრიფა და ღობეს მიეყრდნო).
ტიტე. ღმერთო, შენ მიშველი! (ტიტეს და მანდიკოს კამათმა სუფრასთან მსხდომთა ყურადღება მიიპყრო).

ესტატე. რა ამბავია მანდა? მანდიკო, შენა? მერე-და, რატომ არ შემოხვალ? შენც დაპატიება გჭირდება? მოდი, კაცო!

მანდიკო. (დამორცხვა) ნუ წუხდებით.
ესტატე. მოდი-მეთქი!

მანდიკო. ძია ესტატე, სრულიებით არც მსმენია ესტატე. ბიჭოს! მოდი-მეთქი! ახლა ვინა შინა?

მანდიკო. ახლა... რაკი არ დაგიშლიათ... (მივიდა და სუფრას მიუჭდა).

ესტატე. აბა, ჩემო ილო!

ილო. ხალხო და წამათნი! ყველაფერს ვფიქრებდი. მაგრამ დღეს თუ ჩვენი ესტატეს ოჯახში თამადალბა მომიწევდა, ეს მართლაც ფიქრადეც არ მომხვლია. ამაზე იტყვიან, არავინ იცის, სად რას დაქარგავ და სად რას იპოვნო. თქვენა მეთხაბთ, რა იპოვნეთ. რა უნდა მეპოვნა? ერთმანეთს დღეს და გუშინ არ ვიცნობ. მაგრამ მე დღეს ერთხელაც ვიპოვე თქვენი გულისსურთ. თქვენა გაგება... მე, ამ უსწავლელმა ბერიკაცმა განა რა უნდა ვთქვა ისეთი, რომ თქვენი მოსაწონი შეიქნეს? რადიო თქვენს ხელთა, ტელევიზორი და რადიო... თურნალებსა და გაზეთებს ხომ თვლაც აღარა აქვთ. მაგრამ მე მაინც მინდა, ჩვენს ესტატეს სადღეგრძელო დავლიო. აი, ამ ჩვენს მირფასი მასინძლისა, ამ კაცური კაცისა, ამ მშრომელი ადამიანისა, ამ მოღვაწე ამხანაგისა... ახლა, თქვენთვის გასაგები მიზეზისა გამო ჩვენს ესტატე ერთი ხანია, გუნებაზე აღარ არი. მაგრამ დრო ყველაფერს მუერნალია. ამისი უგუნებობაც გაივლის და ჩვენი ესტატეც ისევ ის იქნება, რაც მუდამ იყო — იცოცხლებს ხახვს, ხალის-მჩქეფარე, სიკეთე დაუურსული... იცოცხლებ ჩემო ესტატე და კარგად იყავი! მწუხარება გაქმაროს! ეს შენი კერა ისევ გაცოცხლებს, ისევ გახიანდეს, ისევ გახალისდეს! შენი ვაჟიშვილის, ამ ჩვენი კარგი ლაზათიანი ტიტეს ბედნიერებას მოგასწროს!

ყველანი. იცოცხლებ, ესტატე!
კარგად და ბედნიერად იყავი!
მწუხარება გაქმაროს! ღმინი მოგცეს!
(ყველამ დალია)

ესტატე. თქვენი თავი მიცოცხლოს, ხალხო! მადლობელი ვარ. ტიტე, შენც გაგიმაროს (დალია).

ტიტე. მამაჩემის მაგიერად და ჩემს მაგიერადც დიდი მადლი მომიხსენებია (ამნაც დალია).

მიხვ. ძია მლო!

ილო. ბატონო!
მიხვ. ამ სადღეგრძელის ერთი პატარა „მრავალფა-მირა“ არ მოუხდებოდა?

ილო. აჰ, აჰ! შენი ჭირიმე, ეგეთები არ გამაგონოთ. მოიხსენე, ყველაფერს თავისი რიგი და წესი აქვს...

მიხვ. მერე და რიგსა და წესს განა ვინ არღვევს? შენ კარგად არ გცნობივართ. მანდიკო, შენ აქ გადმოქეცი. კარგა ხანია, შენი ბანი აღარ გამოინია, ნასყიდა, შენ ხომ კარგად ხარ? აბა, ერთე გძმელი კახუბი „მრავალფაშირი“!

ილო. (წამოღდა და ხელები ჰაერში გაასვსავა. მაგრამ უკვე გვიარდა).

მიხვ. როგორ ხელს ცერა თითები ჭამარში ზაი-რუკო, სწორედ ის, როგორც ეს მომღერლებს სჩვევიათ: თავი გადასწვია, ყელი მოიღერა, თვალები მინაბა და პირი ისე გააღო, თითქოს მართ-

ლაც მთელი ძალითა და ღონით უნდა სიმღერა შემოსახოსო. მაგრამ ხმა კი არ ამოუღია).

ნასუიდა. (აღტაცებით) შენი კირიმი, ბიჭო! კაცი კი არა, ბულბულია.

მიხა. ნახსიდავ, მეორე ხმა არ მესმის.

ნასუიდა. ნახსიდა მოგივადეს! (ამანაც იგივე ვაიმეორა: ცერა თითები ჭიშკარში გაირქო, თავი გადაადგო. თვალები მიმანა და ყელი მოიღერა. ხმა კი არც მას ამოუღია. თან მიხას „თვალებითა სკამს!“ — მეორე ხმას სწორედ ვამბობ, თუ არაო).

მიხა. ჰაი, ბიჭო! დაიწვას შენი დაწვეული ხმა კი არა, ვერცხლის წარია.

ნასუიდა. ჩამოშართვი.

მიხა. ახლავე! (ისევე წყლანდელი ვაიმეორა)

ნასუიდა. მანდიყო, ბანი! (მანდიყო სწორედ ისევე დინჯად გაისარჩა, როგორც ნამდვილ ბანს შეეღერება: ხელები „ხანჯლის ტარზე“ დაიწყო, თვალები გადმოვარკლა და საბერველოვით პირი დაალო. ხმა კი არც ამას ამოუღია).

ნასუიდა. თქვენი კირიმი, ბიჭებო, თქვენნი! (კარგა ხანს სამივენი ისე იჯიშებიან. და ივლანენ-ბიან, თითქოს მართლაც მღერიათ. მერე მიხან „გუნდს“ სიმღერის დათავრება ანიშნა. სამივე ახლაც ნამდვილი მომღერლებივით მოიქცა — ღრმად ამოისუნთქეს. „გაოფლიანებული“ შეხლები ცხვირსახტოებით მოიწმინდეს და ერთმანეთს ბეჭებზე ხელები მოუთათუნეს).

მიხა. (მავიდას მუშტი დაახალა) თქვენი გამარჯვებისა იყო!

ესტატე. ვაიხარეთ, ბიჭებო! ნამდვილად ძალიან გვასიამოვნეთ.

ილო. ხე-ხე! კარგები ხართ, კარგები.

ნასუიდა. ეს კიდევ რა არის! „მრავალუმიერი“ უოვლდედ გესმით და მოზურგებულოცა ვაჭეთ. თქვენ მერე ნახეთ, „შაშვი კაკაბი“ რომ წამოვა.

ესტატე. აბა, თქვენ იცით!

ილო. ხე-ხე-ხე-ხე!

ესტატე. ილო, შენ შენი განაგრძე.

ილო. ახლავე! ჩემი თავი გენაცვალოს! (ჭიქა ასწია და საღვღერძლოს სათქმელად შეეშადა).

(ლობეს გაჯედან თეკლე მოუახლოვდა. გაჩერდა. თავისი ჩვეულებისამებრ ნაწნავი ამაყი მომრარობით „მოისროლა“ და ეზოში მყოფნი აშკარა ზიზღითა და დაკინებით შეათვლიერა. მადლობა ღმერთს, თეკლეს ამისთანა ხალხთან არაფერი ესაქმება; აქეთ შემთხვევით გამოიარა და ახლავე ისევ თავის გზას გაუღვებდა).

(ამ დროს ტიტეს სამზარეულოდან რალაც დიდ ქვაბი მოაქვს. თეკლეს დანახვებზე შეცბა. გაჩერდა. თავი ჩალნა)

(თეკლე ნაწნავი ერთხელაც „მოისროლა“ და ტიტეს ზურგი შეაქცია).

ტიტე. ახლა... ვითომ რაო!

თეკლე. (თავისთვის) ი, რატომ ადგალწვევ არ გაქრები!

ტიტე. შენ მანდ... იხა...

თეკლე. (ველარ მოითმინა და ხმაძალა გამოაქაერა) იხა!.. არა, რომ დაგეძახა. რაშენ შეგიპაჟი. ან შეგხვამდი? თუ მაგ მურიან ქვაბს ხელდაწ

გამოგარომევი და შეგეშველებოდი გნაცვათ!..

ტიტე. ახლა... მე რა ვიცი, შენ რას იხამო! თეკლე. მეც ვიცი, შენ რომ არა იქნებოდი ტიტე. ემ! (ქვაბში უიმედოდ ჩაიხედა. მერე თავი ასწია) თეკლე! შე ხომ ცული მეზობელი ვარ არა? მოდი, შენ სამაგიეროს ნუ გადამიხიდი და შენ კარგი იყავი.

თეკლე. ვითომ რა გნებავს?

ტიტე. ვერა ხედავ? მოდიან და მოდიან. საქმელი კი აღარაფერი გვაქვს.

თეკლე. მერე?

ტიტე. ცოტა კარტოფილი ხომ არ გექნება?

თეკლე. არა.

ტიტე. ხახვი?

თეკლე. არა.

ტიტე. მშრ კაქვა?

თეკლე. კარტოფილი და ხახვი რად გინდა?

ტიტე. (ქვაბში ერთხელაც ჩაიხედა) ამას ცოტათი შევალამაზებდი, თორემ სულ ჩაშავებულა.

თეკლე. შიგ ვანა რა არის?

ტიტე. ამ წინებზე უაურმა გვედგა.

თეკლე. საქმელი სიშავით არ დაიწუნება, ხიზილალ: სულაც შავი არ არი?

ტიტე. ჰა? არა. ხიზილალა შავი კია, მაგრამ თან ცოტა ვერცხლისფერიც ხომ დაჰკრავს.

თეკლე ვერცხლისფერი მართლაც დაჰკრავს.

ტიტე. ეგ როგორ დაგაჩვიუდა!

თეკლე. აბა, ჩამახედე.

ტიტე. (ქვაბი მოუტანა და ჩაახედა)

თეკლე. ფუჰ! უაურმა ამაში სწორედ შენი ნათლობის დღეს მდგარა.

ტიტე. გუშინდელივით მახხვს, ნახადილევს უკანა აივანზე ვაიკრანე და იქვე დამავიწყდა.

თეკლე. ცოტა ცივი წუალი დაასხი.

ტიტე. (იმედმოცემული) ეშველებათ?

თეკლე. შაგას არა. შენ ცოტა გულს გადააყოლებ და ეგეც ხეირია.

ტიტე. სახუმაროდა გვცალია?

თეკლე. რაც მიაგება, იმას ვაკეთებ. დამშლელ ვინა მუავს?

ტიტე. არავინ.

თეკლე. ჰოდა — ეგრე.

ტიტე. კარტოფილი მართლა არა ვაქვთ? არც ხახვი?

თეკლე. გადაჭრილი პასუხი გინდა?

ტიტე. მაშ..

თეკლე. გადაჭრიო ახლა ვერაფერს გეტყვი. უნდა მოვიტყვი. აბა, მომეცალე. (მივიდა, ქვაბი გამოართვა და შიგ ჩაიხედა) ჰმ! ეს უაურმა მეფეების საქმელად არც მაშინ ივარგებდა. ეგ შენი სტუმრები უჯერ ნახვამები არიან?

ტიტე. (სტუმრებისაკენ ვაიხედა) იხე, რა...

თეკლე. მაშინ არა უშვას. ოღონდ, გეყურება? ამ უაურმისთვის მე ხელც არ დამგეარებია. შენ გააკეთე და სტუმრებსაც შენვე მიართვი. ყაბული ხარ?

ტიტე. (აღტაცებული) ყაბული ვარ!

თეკლე. ახლა ცოტა გვირდზე მიდები.

(სუფრაზე: კარგა ხანია, ძია ილო სულგანაბუ-

ლი მისწერებია ტიტესა და თეკლეს. ახლა თანამესუფრტეებს ხელით ანიშნა, გაჩემდითო. ისინიც გაჩემდნენ და ილს მაგალითისამებრ, ტიტესა და თეკლეს მიაჩერდნენ. ეს კარგა ხანს გაგრძელდა. მერე ილმ თავი მრავალმნიშვნელთვანად გადააქნია, სავეს ჰიქა ასწია და სადღეგრძელოს წარმოსათქმელად შეეშხადა: მისმა თანამესუფრტეებმაც მზერა თეკლესა და ტიტეს მოსწყვიტეს და ისევ ილს მიაჩერდნენ. ოლონდ ეს იყო, მანდლიომ ეს სხეებზე გვიან გააკეთა).

თეკლე. იცი, რა? ჩვენს აივანზე აირბინე, კუთხეში კარტოფილიც უკრა და ხახვიცა. აიღე და მიიტანე.

ტიტე. რამდენი წამოვიღო?

თეკლე. (დაფიქრდა, სუფრაზე მისხდომებს ვახვდა) ერთი კალთა გვეუფა.

ტიტე. ახლავა. (გაიქცა).

(სუფრასთან: ილო ჰიქით ხელში დგას და სადღეგრძელოს წამოწყევას აპირებს. მაგრამ არ იქნა და ვერასგზით ვერ წამოიწყვა. მზერა წამდაუწყებ ტიტესა და თეკლესაკენ გუბრის. ახლა და დინახა, თეკლემ ტიტე სალდაც ვაგზავნაო, ჰიქა სულეც მაგადახვ დადაცა).

ილო. ხედავთ, ხალხო?

დანარჩენები. რას უნდა ვხედავდეთ?! (ყველან იქითკენ მიიხედა).

ილო. მამ ტიტე, ეს პატარა წვეულება შენ დღეს განგებამ ხომ არ ვაგამართვინა?

ესტატე. მაგას რაზე ამბობ?

ილო. არაფერზე. ისე... აბა, ხალხო, სმენა იყოს და გაგონება!

(ჰიქა აიღო და სადღეგრძელოს სათქმელად მოეშხადა).

ტიტე. (მოვიდა და თან კარტოფილი და ხახვი მოიტანა) ამა! მები ველარ წამოვიღე.

თეკლე. გვეუფა.

ტიტე. რას აპირებ?

თეკლე. შე თვითონაც არ ვიცი. ჭერ შენ ეგ კარტოფილი გათაღე.

ტიტე. მე გითვალო?

თეკლე. მაში!

ტიტე. ბატონი ბრძანდები. რატომაც არ ვავთლი. ვავთლი, მაგრამ... (თავისთვის) ეს მერე ხახვის გაფტენასაც მომზოვს. კარგია, შენ ნუ მომიკვდები! არადა, რომ ჰკოხო, მესმარება, ჩემთვის: ცდილობს. მამ! (თეკლეს) ისა... თეკლემ! მოხმარებისა და ბოსტნეულისათვის, რასაკვირვებია. დღე მადლობა, მაგრამ... ხომ იცი, ამ ქვეყანაზე — არაა? ამ ქვეყანაზე კაშხა კაცის საქმე ავლია, ქალს კიდევ ქაღისა. ჰოდა, აი, შეშას — სიტყვაზე ვამბობ — სიამოვნებით დაგვიჩხვავ, წყალსაც — სიტყვაზე ვამბობ, აუღიო მოვიტან. სხვა კი... არა, ნუ გეწყვილება, მაგრამ... ისე... შენ ის ჰქვინა... (თანდათან მამაკაცის — ოჯახის უფროსის როლში შევიდა — მხრები მოიძარცვა და თეკლეს წინ ბატონკაცურად გუბარ-გამოურა) მაგ ქვამში ხომ უაურმა იყო, არა? იყო ხომამ! ჰოდა, ახლა შენ ცოტა ისაქვინე... ცოტა კარტოფილი, ცოტა ხახვი, ცოტა, შენ ხარ ჩემი ბატონი. ისაო, ეხაო და, — უველაფერი რაღაცა დაემგვანება.

თეკლე. მები არაფერი გნებავს?

ტიტე. მები რაღა უნდა გნებავდეს?

თეკლე. შენ რაც გითხრეს, ისა ჰქვინა.

ტიტე. წყალი? თუ შეშა?

თეკლე. არც წყალი და არც შეშა! კარტოფილიც გათაღე და მერე ხახვიც გაფტეკვინი. გაიგე?

ტიტე. გვიგე. (ჩაქვდება და კარტოფლის თლას სუფრად).

სუფრასთან:

ილო. (ჰიქით ხელში დგას) ხალხო და ჯამათონო! ქართველი კაცი ისე პურს არ შექვამს, რომ ისა... რომ არ ისაქვანს... რა ჰქვინა... (მზერა თავისდაუნებურად თეკლესა და ტიტესაკენ გაქცევა. სიტყვა გაუწყდა. მისი წახედვით სუფრის სხვა წვერებიც თეკლესა და ტიტეს მიაჩერდნენ: ესენი კი თავისი საქმით არიან გართულნი. ილო გამოერკვა. ახლა სხეებიც მას მიაჩერდნენ) ჰო... ზოდი... ში... ხალხო და ჯამათონო! ქართველი ადამიანი პურს ისე არ გასტეხავს, რომ ერთხელ მაინც არი... ისა... რა ჰქვინა... რომ ერთხელ მაინც არი... ხაქვანს... აი... რა ჰქვინა. (მზერა ისევ თეკლესა და ტიტესაკენ გაქცევა. სიტყვა გაუწყდა. თანამესუფრტეიც თეკლესა და ტიტეს მიაჩერდნენ: ისევ ისევ გამოერკვა. თანამოსუფრტეიც ისევ მას მიაჩერდნენ) ჰო... ისა... ერთი სიტყვით, ქართველიც ადამიანი, ვინც არ უნდა იყოს და სადაც არ უნდა იყოს... ისა... ერთი სიტყვით, რაღა ბევრი გვაგრაძელო, მოდით, ამ ოჯახის კეთილ ანგელოზს გაუმარჯოს, ვინც ამ ოჯახს მაღლიდან კეთილი თვალთ დასჩერებია. კარგი არ არის?

ყვედანაი. რატომაც არა!

კარგი და დიდებულია!

ამ ოჯახის კეთილ ანგელოზს გაუმარჯოს!

კეთილი თვალი ჰქონდეს.

იცოცხლე, ილოც!

(ყველამ დღლია. ილოში კი:)

თეკლე. მები აღარაფერი ეწყობა.

ტიტე. კარგი გამოვიდა?

თეკლე. კარგი კი არა!

ტიტე. მაშეუღი გამოვიდა?

თეკლე. ცუდი კი არა!

ტიტე. მაში?

თეკლე. ადქი და მიუტანე.

ტიტე. მიუტანე, მაგრამ... რა ვუთხრა, რა მოგართვითო?

თეკლე. რა მოგართვითო? მამ! (ჩაფიქრდა) ხარჩი რომ უთხრა? თუშეცა არა, ბრინჯისა შიგ ნატამალიც კი არ არი, დაცია! მამ, ჩაქაფული! არააა! სიადან სადაო! სოუზო? პამილორი ავლია. მამ! იცი, რა გითხრა? ნურაფერსაც ნუ ეტყვი. ხმა-მალა დაიძახე, კამანისა გაუმარჯოსო და ეს ქვამი შიგ შუა სუფრაზე ჩაღე.

ტიტე. როგორ იქნება! კამანისა გაუმარჯოსო — მაგას დღინს მიტანისას იძახიან. ან მამ, დიდ-დიდი — თევზეულის მიტანისას. ცოცხალისა, ან ზუთისხისა... ეს კიდევ... (ქვამი ათვალსწუნებით შეათვალერბა).

თეკლე. (აბილიბილებული) რა, ეს კიდევ! აღარც მოგწონს?

ტიტე. მოსაწონი რა აქვს.

თეკლე. აღარც მოგწონს?!



საქრებულო გამომცემლობა



ტიტე. რა თვალს მიზირილდებ!
 თეკლე. აღარც მოგონს? მაშ, აი... (ქვაბს წაკე-
 ტნა და გადაქცევა დაუპირა).
 ტიტე. შენ, ეი! (ხელეში ეცა და ქვაბის გადაქ-
 ცევა არ დაანება).
 თეკლე. გამოშვი!
 ტიტე. დაიცა-მეთქი! რა აქცევ, ვიხას აქცევ.
 თეკლე. გამოშვი-მეთქი!
 ტიტე. დაიცა-მეთქი!
 (სუფრასთან).

ილო. ხედავთ, ხალხო? რადაცაუნ ჩხუბობენ.
 დანარჩენები ი. ვხედავთ.
 საჩხუბარი რა უნდა ჰქონდეთ.
 როგორ არა ვხედავთ!

ილო. რაც ვერ გაიყვებ, ეგ შე ვაცი, თქვენ დამა-
 ცადეთ. (წამოდგა და უკვე კარგად შეზარბო-
 შებულმა, თეკლესა და ტიტეს გახეხია) ესტატო,
 გული მიგძნობს, დღეს შენი ოჯახის ჩარხი
 წაღმა უნდა დატრიალდეს. ე როგო ნატრიიანთ
 თეკლე არ არი?

დანარჩენები ი. ის არი...
 ნატრიიანთ თეკლეა.

ილო. მერე რას უწუნებთ?
 დანარჩენები ი. არაფერსა.
 დასაწუნი რა სჭირს.
 კარგი, თვალადი, ტანადი, გაზრდილი. ვინ რი
 უნდა დაუწუნოს!

ილო. დედისებრა არ არი?
 დანარჩენები ი. დედისებრა, დედისებრა!

ილო. ესტატე, შენ გეკითხები.
 ესტატე. ჰა? ჰო... კი, დედისებრა...

ილო. ჰოდა, ახლა თქვენ ბებერ ილოს დააცადეთ.
 (წამოდგა და ოდნავი ბარბაკთი ოკლესა
 და ტიტესაჲს წამოვიდა; ისინი ერთმანეთისა-
 კენ ზურგმეტყევით დგანან და აქეთ-ოქეთ
 მრისხანებთა და ზოლით ახსარს მხერას
 სტრიას) თქვენა, გვიღებო, რაზე ჩხუბობთ აქა?
 ჰა? გაჩუმდით? (თეკლემ და ტიტემ თავები ჩა-
 ლუნეს) დაიმორცხეთ? ჰაი, თქვე ეშმაკებო
 თქვენა აბა, ერთიცა და მეორეც აქ წარმობრძან-
 დით. (თეკლეს ხელში მარჯინა ხელა ჩააგლო.
 ტიტეს — მარცხენა და ორივენი სუფრასთან
 მიიყვანა). აბა, ეგ ახალგაზრდული ხელები მაგ
 დამაშ გულეზე დაიდო და ამ ხალხს სწოლი
 სიმართლე უთხარით: ეს წუთია, ჩხუბი რაზე
 მოგვიდეთ? რაზე იკამათო ამ ლამაზი ციხე კვამ,
 რა ვედა გაიყავით? აბა! ოღონდ — სრული სი-
 მართლე ილაპარაკეთ. ამოდენა ხალხის თვალენ
 მაინც არაფერი გამოეპარება. აბა! (თეკლე და
 ტიტე რჩოლია მოზერებებით თავიანდულნი დგა-
 ნან და ხმის ამოდებათ არ აპირებენ) მაშ, არ
 იტყვიან? ხმახაც არ ამოიღებთ? ჰაი, თქვე ეშმა-
 კებო, თქვენა! მხედავთ, ხალხო? ხმის ამოდება-
 ხაც არ აპირებენ.

დანარჩენები ი. თქვით, გვიღებო!
 დასამალავი განა რა გაქვთ?
 მართლაც და რა ვერ გაიყავით?
 ხა-ხა-ხა-ხა!

(თეკლე და ტიტე ისევ ისე უსმოდ იბღვიან; ან)
 ილო. მაშ, არაფერს იტყვიან? კეთილი და პატრონისი.

მაშ, თქვენს შაგივრად ისევ მე ვიტყვი და მუდარ
 გამწურებით. ხალხო და ჩამათნოს! თქვენ/ან
 ორ ჭიელს იცნობთ?
 დანარჩენები ი. ვიცნობთ.
 როგორ არა!
 ერთი ამ ოჯახის ვაჟიშვილია, მეორე — მეზობ-
 ლის ქალიშვილი.
 ხა-ხა-ხა-ხა!..

ილო. მაშ, სმენა იუოს და გაგონება! ღმერთი:
 მოწამე, რასაც ახლა მე ვიტყვი, იმას ღვინო როთო
 მალაპარაკებს, ან თუნდაც ამ ჩვენს ესტატეს რა:
 ჩემა დახმარება სჭირდება? თავის საქმეს თვი-
 თონ ვერ მოუვლის? ან ვითომ ის ალაუნის ველე
 ჩემი ეხოდან უფრო ლამაზია, ვიდრე აქედან?
 არა და არა! მაგრამ ცხოვრებამ უჩამართლობის
 ქვა მოიქნია და ჩვენს ესტატეს შიგ გავრღმე
 მოახვედრა. წააქცია? არა. მაგრამ ტკივილი კ'
 დაუტოვა. ესტატეს იარას დღესაც სისხლი სდის
 ამ დღევითი კაცს დღესაც ნაბიჯი ერევა, ტო-
 ტმანებს, ფიჭრი და დარღი შეეჩვია. ჰო... ახლა
 ჩვენ რა ვქნათ? განზე გავდგეთ, გულხელე
 დავიკრიფოთ და ვუცქიროთ, ეს კაცი თავისი
 ცხოვრების გზაზე როგორ ჩახირობს. როგორ
 ხან აქეთ ღობეს მიაწყდება, ხან იქითასა? არა,
 ჩვენ ამას ვერ გავაკეთებთ. ხვალ, შეიძლება, დახ-
 მარების ხელი მე დამიკრდეს. ჰო... სმენა იუოს
 და გაგონება! ამ ოჯახს, ჩვენს ესტატეს მოწი-
 უფული ვაყვია, აი, ეს ჩვენი ტიტე მოეწყო.
 როგორი ბიჭიც დადგა, თქვენ უველამ ჩემზე კარ-
 გად იცით. არადა, ეს ოჯახი, ამ ჩვენი ესტატეს
 ოჯახი რძალდა აღარც კი ვიცო, ვის აღარ შეიფე-
 რებს? თუნდაც შვიდი ხელმწიფის ასული იუოს
 ჰოდა... აი, ხალხიო, სმენა იუოს და გაგონება,
 მე ის კი არ მინდა, რომ ტყუილ-უბრალოდ თვა-
 ლები დავწულანოთ. არა, მე საქმი ნიჭური
 მოდა, იცით რა? პირდაპირ ვიტყვი... ჩემს ბებერ
 თვალებს არაფერი გამოეპარება. მოდა, მოდით,
 ტიტესა და თვალს გულითად კავშირს გაუმარჯოს!
 რაო?

(ყველანი გახევდნენ. ამას თითქოს ყველა ელო-
 და, მაგრამ ყველასათვის მაინც მოულოდნელე
 გამოდგა. ილოს ერთხანს ყველა ენაჩავარდნილო,
 თავზარდაცემული მისჩერებია. თითონ ილომ ეწ-
 იგრძნო. შეცბა. ჭერ თეკლეს შეხედა, მერე
 ტიტეს. ტიტე მოულოდნელობისაგან გაოგნეუ-
 ლი დგას. თეკლე კი... თეკლემ ამოიგმინა, ორივე
 ხელი სახეზე აიფარა, ტურტმანით რამდენიმე
 ნაბიჯი ღობისაკენ გადადგა, სასოწარკვეთილი კი-
 ლითი ამოიგმინა, — ვაიმე, დედაო! — მოწყდ-
 და თვალს მიეფარა).

ესტატე. ცხუც დაბნეული და საქციელწამხდარი
 ისა... დაბრძანდით, ილო.

ილო. გზადლობთ... (დაჭდა და თაი ხო-ღვი ჩა-ღვი,
 ეზოში სიჩუმე გამეფდა. ყველანი შეტუბუნებულ-
 ნი, საქციელწამხდარნი სხედან. ეს მდგომარეობა
 კარგა ხანს გაგრძელდა. მერე მიხა შეინძრა).

მიხა. (თავისთვის) ზოგი თამაჯი თავს ეჩუკულ მე-
 ფედ წარმოიდგენს ხოლმე.

დანარჩენები ი. ჰა?
 რაო?
 რა თქვი?

მ. ხ. ა. (ხელი ჩაქინა და მიიხედა-მოიხედა) არაფერი.
აღარ წაიხედეთ, ხალხო? ეს ოჯახი აღარ მოვახ-
ვეწოთ?

ეს ტატე, რა გეჩქარებათ?

ნ. ა. ს. ი. დ. მართლაც, რა გეჩქარება?

მ. ა. ნ. ი. კ. (მიხსნ) ვერა მხედვე, უხერხულობა შე-
ქმნა? ცოტა ხანს კიდევ ვიყოთ.

მ. ხ. ა. (მხრებზე აიჩინა) ვიყოთ, რა...

ეს ტატე. (ძალიან შეწუხებულია, მაგრამ) არა უშავს
რა, ხალხო, არა უშავს. ისეთი რა მოხდა...

(ისევ სიჩუმე ჩამოვარდა. ტრეტ სიკვდილმისტილი-
ვით წაივლიდა და კიბეზე ჩამოქცა).

ეს ტატე, ჰო... ის... ეხმ! ამ წინებზე თავმჯდომარე!
შემოეთვალნა, თუ გინდა, აღრიცხვავს აკვირვანო...
ჰო... ამ ჩვენს მხარეს ხომ ბუნებრივი გავრ-
გამოაყავით. მე სულ ოციოდე მეტრი მყოფნის.
მაგრამ აბა, რა ვიცი. აქედან ე ამერიკა ან
გვიჩვენებს, იქედან ახლა ის ჩინეთი...

და ნ. ა. რ. ე. ნ. ე. გერგა!

გული შექმნეს, რაღა! აქედან ერთმა და იქედან
მეორემ.

შატოხანს კაცს როდესმე მოუსვენია?

გაზი კი უთუოდ გამოაყვანივ, ესტატე, ძალიან
დიდა შეღავათია.

(ისევ სიჩუმე ჩამოვარდა)

ნ. ა. ს. ი. დ. ის... ამ წინებზე ქალაქში ვიყავი. ჰო...
მაგრამ ტაქსით ხომ გულს ვერ იჭერებ და ვერა. კი-
ლომეტრი როგორც ჩვენთანა ღირს ერთი აბაზი,
ისე იქა. მაგრამ შოფერი კი სულ იბღვირება,
ეს გეგმავ, ეს იქით მხარეს ვერ წაგიყვანო... ჰო...
საითაც თვითონ უნდა, მარტო იქით წაგიყვანს
ეს საქმე? ჰოდა... აბა, რა ვიცი. ჰოდა... ეს ჩვენი
კლუბი კი ისეა ჩამკვდარი, რომ რაღა გითხრათ,
არაფერი მანდ არა კეთდება.

და ნ. ა. რ. ე. ნ. ე. არაფერი. სულ არაფერი.

აი, ასე შემთხვევით რომ შევიკრიფებით, მაშინ
უფრო მეტი მხიარულებება, ვიდრე მანდა.

არაფერს ვამგე არ აკეთებს.

ქალაქელი ტაქსისტები კი სულ ზელიდან წასულე
ხალხია.

ყველაფერს ისევ საკუთარი მანქანა სჭობია. დაჭე-
ქი და სადაც გინდა წადი. ფულსაც სულ ერთხელ
გადაიხდი და ეგ არა.

მაგრამ ძალიან კი გააძვირებს.

ძალიან, ძალიან, გააძვირებს.

(და ისევ სიჩუმე ჩამოვარდა).

მ. ა. ნ. ი. კ. თელავიდან გამგეობაში წერილი მოსუ-
ლა. რაზედა და რას იწერებოიან, არ ვიცი, მაგრამ
ტრაქტორების სათადარიგო ნაწილები რომ უთა-
ბლოდ ნიავდება, იმას მიხედვა არ უნდა? ჭერ
შოვნა ჰქონს. შერე კიდევ... ჰო... ბიბლიოთეკა კი
ნაშ სოლ დაქტლიდა. წიგნის გამოტანაცა ჰქონს
და ჩაბარებაც.

და ნ. ა. რ. ე. ნ. ე. ჰარს, ჰარს, ძალიან ჰარს...

ი გოგო აკი თხოვდებოდა?

თხოვდებოდა და ვეღარ გათხოვდა.

გათხოვებდა ვინ უშლის, მაგრამ სანამ გათხო-
ვდები, მანამ იმუშავე, შე კიდელმამიშვილო!
რა სალაპარაკოა.

(და ისევ სიჩუმე ჩამოვარდა)

მ. ხ. ა. (ნასყიდის) ის შენი ცოტა ხანი აღარ გაუფრ-
ნას უიდა. გავიდა. ხალხო, ეს ოჯახი აღარ დაეცე-
ნით? მივივლი, გვიმასინძლეს, პატრე ვეცეს.
ახლა თან ხომ არ გადაგვეყვებია!

და ნ. ა. რ. ე. ნ. ე. ნამდვილად!
გვეყოფა, ხალხო! ხალხს დასვენება უნდა.
ჩვენს ოჯახებსაც მივხედოთ.

(ყველანი წამოიშლნენ. წამოდგა ილო. გვერ-
დზე გადავა. უგუნებოდაა. ყველას შებრას არი-
დებს).

ეს ტატე. ბრძანებულებით.

და ნ. ა. რ. ე. ნ. ე. ამა ამაღლა.

გვეყოფა.

დიდი მადლობა ესტატეს!

გვემართოს!

იქნებ, ერთხელ შენც ჩვენსკენ გამოგველო. ახლა
რა ვუყოთ, ადამიანო, რომ მგლოვიარედა ხარ!
დარღნა არ კი უნდა შეეგმივინო.

ეს ტატე. ნამდვილად. ისე, ბოდიში, საქადრისად
ვერ გიმასინძლეთ.

და ნ. ა. რ. ე. ნ. ე. ოპ, ოპ!

საკადრისი იყო და მეტიცა!

მეტი რაღა უნდა გემასინძლა შე კაი კაცო!

შენი რქაწითელის გემო თან მიგვეყვება.

(მანდილო, მიხა და ნასყიდა ჰიშკრისაკენ დაიძ-
რნენ).

ილო. (ესტატე გვერდზე გაიხმო) ესტატე!

ეს ტატე. ბატონო, შენი ჰიარიმ!

ილო. რა დამქდა, ააა, რომ დამქდა. წვეთი სიხ-
ბლი არ გამომივა. ჭერ ჩემს სიცოცხლეში...

ეს ტატე. ემა! ილო, ჩემო კარგო! აბა, ეგ რა სალა-
პარაკო! რაღაც იხუმრე, რაღაცა თქვი, შერე და:
რა მოხდა? ეს დღე დაღამდება, ხვალინდელე
დილა გათენდება და — ყველას უკულაფერი დაგ
ვავაწყდება. კაცმა ადამიანის ცული არ უნდა:
ინდომოს, კაცმა გულში ადამიანის მტრობა არ
უნდა ჩაიდოს, თორემ სადაც ეკითხი გული და:
კარგი მონდომებაა, იქ, აბა სალაპარაკო რა:
არას! ფიქრი ნუ გაქვს, ილო! თამალობისათვის
დიდი მადლი მომიხსენებია. ერთხელაც დავინახე,
რომ შენ ჩემი ოჯახის დიდი გულშემატკივარი
ხარ.

ილო. მა? ნამდვილად დავინახე?

ეს ტატე. აი, როგორც შენ გიუფრებ.

ილო. მე კი ტანზე სულ ეკლები მაზის.

ეს ტატე. სულ ტყუილად, ჩემო ილო, სულ ტყუი-
ლად.

ილო. მაშ, ესტატე, სულ კარგად იყავი!

ეს ტატე. ღმერთმა შენც გამარჯვებული გატაროს!
(სტუმრები ერთი მეორეს მიყოლებით გაიკრ-
ფნენ. ეზოში ესტატე და ტიტელა დარჩა).

ეს ტატე. ტიტე!

ტიტე. აქა ვარ.

ეს ტატე. სუფრას მარტოკა აალაგებ? თუ გინდა
მოგვევლები.

ტიტე. რა მოშველება მინდა!..

ეს ტატე. მაშ აალაგე, შვლო. აალაგე. ცოტა
გაერთობი.

ტიტე. რა გართობა მინდა!

ეს ტატე. არა, ეს ისე გიოხარი. აბა, შენ ციო, მე
ცოტას მოვიხსენებ.

(ესტატე გაეღა. ტიტე მარტო დარჩა. ვულ-
მოკლულია)

სუფრის ალაგება სიკვდილივით ეხარება. ვულ-
ხელდაკრეფილი, ამრეზილი დასრეგებია ქუჩეყან
ჭურჭელს. საჭმლის ნამუსრევეს, პურის ნატეხებს,
ნაღვინე დოჭებს, რაღაც უშულოდ მისწია. რა-
ღაც მოისროლა. მიწაზე რაღაცას ფეხი გაჰკრა.
მერე ხელი ჩაიჭნია, კბეზე ჩამოჭდა და ვულ-
ხელი დაიჭრია.

პირველი მოქმედების დასასრული.

მეორე მოქმედება

ესტატეს კარ-მიღამო. ტიტე ვულხელდაკრეფი-
ლი, ვულმოკლული ზის კბეზე. ჭურჭლის ალა-
გება არც კი უღიჭრია. ჭურჭელი კი არა... ნეტავ.
ამქვეყნად სულაც არ გაჩენილიყო, თუ ცხოვე-
რება ასე გაამწარებდა.

ხეზე რომელიღაც ჩიტმა შეიფრთხილა და
წაიჭიკვია.

ტიტე შეერთა, ხეს პირდაპირ გააეხებულმა ახ-
ხელა და ისევ გაქვედა.

ვულხელდაკრეფილი, სიცილიტეგამწარებულა
გაუნძრევლად დასრეგებია მიწაზე ერთ წერტილს.
ანახლად შორიდან, სოფლის რომელიღაც კეთ-
ხიდან ვიღაც კაცის ხმაძალი ძახლი გაისმა:
პეტრეე! პაი, პეტრეე!
(ტიტე შეერთა)

პაუზა.
(იმ ხმას მეორე მხრიდან მეორე კაცის ხმა გუ-
ნასუხა)

მეორე ხმა. პო-პოოოუ!

პირველი ხმა. პეტრე. გესზიის? მამაშვილობამ,
ი რკინეულობა ვენახში ნუ დამიტოვებს. თან
წამოიღევი. თუ მე სახლში აღარ ვიყო, დედაკაცს
დაუტოვებს და ეგ იქნება... პა? გაიგე?

მეორე ხმა. პო-პოოო!

პირველი ხმა. ისა... პეტრეე! გესზის? მომისმე-
ნე! ეგ რკინეულობა — არაა? ეგ რკინეულობა
რაგორც კი ისევ დაგჭირდება, ისევ ჩემი თავი
გენაცვალოს. ოღონდ ახლა კი უსიკვდილოდ წა-
მაიღე. გაიგე?

მეორე ხმა. პო-პოო!

პირველი ხმა. კარგი ხარ!
და ისევ სიჩუმე ჩამოვარდა.

ტიტე (ბუზღუნით). რკინეულობა! თავისი ამხავი
მიეღს დუნიას უნდა გააგებინონ. აქაოდა... იპ.
და ისევ სიჩუმე ჩამოვარდა.

(ბუზის გაფრენას გაიგონებ).

(ლობესთან მანდიკო გამოჩნდა. ცოტა არ იყოს
გაუბედავად იქცევა. გაჩერდა. ტიტე შორიდანვე
შეათვალიერა. მიანიც უოყმანობს. აქეთ-იქით იხე-
ვდება. მერე უცბად რაღაც გადაწყვიტა, ხელი ჩაი-
ჭნია, ეხოში შევიდა და ტიტეს შორიახლო გაუ-
ჩერდა)

მანდიკო (მიანიც გაუბედავად). ტიტე!

ტიტე (უკმაყოფილოდ). რა გნებაეს?

მანდიკო. სუფრა ჭერაც არ ავილაგებია?

ტიტე. ავალაგე.

მანდიკო. მე, აბა, რად მიჭავრდები?

ტიტე. არ გიჭავრდები,

მანდიკო. პო... არა, წედან ცოტა უხერხულაა...
ჩავეარდით, მაგრა... აი, ეს სიჩუმე მოკლდეს...
პირადად ის ამხავი არც კი მოიფრია... ან კი
ჩვენს რა საქმეა? სულ ძია ილომ...
ტიტე. ყველანი კარგები ხართ.

მანდიკო. კაცო და ჩემგან რა გინდა?

ტიტე. არაფერი. (დემონსტრირებულად წამოიღა და
სუფრაზე ჭურჭლის დალაგება დაიწყო).

მანდიკო. მოგეშველო?

ტიტე. შენი მოშველება ის იქნება, თუ ემანდ ჩა-
მოჭდები და ხელს არ შემოშლი.

მანდიკო. პატონი ბრძანდები. ახლა... იცი, რის
საქმელად მოველ? კაცო. ადამიანებო, საზამთ-
როდა რატომ შეშის თადარიგს არ იჭერთ? უკვ
ყველამ მოჭრა და ჩამოხიდა, თქვენ კი... არა,
მამაშენმა წედან კი თქვა, ბუნებრივი ვაზიო,
მაგრა ეგ როდის იქნება? მე კიდევ... აი, ტიტე

მოიხედე, ერთი ზედმეტი ქვითარი მაქვს. (ანვეს)
აი! მე აღარა მჭირდება. მომცეს და უარი აღარ
ვუთხარი. ავღვთ. როცა შენ მოიცლი, თუნდაც
და შაბათ-კვირას, სწელიანში ავიდო. მოჭერთ
დეამწადოთ და მერე — ჩამოტანას რაღა უნდა?

სამი თუმანი და მისი ჩანი. თუ გინდა, შავხაღ
მე გასსხებ. ახალ წლამდე ფულის ხარჯი სულ
აღარაფერი მაქვს.

ტიტე. (თავის მწარე ფიქრებიდან ვერ გამორკე-
ვლა. მანდიკოს ყურს არც კი უგდებს) ა? რა სამე
თუმანიო, რას ლაპარაკობ?

მანდიკო. მანქანის ფასი.

ტიტე. რა მანქანის?

მანდიკო. მაშ, შეშას ზურგიით ხომ ვერ ჩამოხი-
დავ?

ტიტე. რომელ შეშას?

მანდიკო. საზამთროდ-მეთქი, ბიკოს!

ტიტე. საზამთროდ შეშის მეტი რა გვაქვს!

მანდიკო. სადა?

ტიტე. (ეზოს უყანა მხარეს გაახვდა) აგე!

მანდიკო. როდის მოასწარიო?!

ტიტე. ახლა „როდის მოასწარიო“. ანგარიში ჩაგა-
ბარო?

მანდიკო. მიანიც მიჭავრდები?

ტიტე. არა-მეთქი!

მანდიკო. მმ... დიდი ბოდიში... არა, წედან იმ
ძია ილომ...

ტიტე. ღმერთოოო არ გიჭავრდები-მეთქი, არა! არა!
არა! ბიკოს! არა! ვერ გაიგე?

მანდიკო. გაიგე, ბოდიში. დიდი ბოდიში.

(საქციელწამბარა მანდიკო ეხოდან გაეღა. ტიტე
სიგე მწარე ფიქრებში ჩაინთქა. ვითომ სუფრას
ალაგებს, მაგრამ ზედვე ეტუობა, რომ ამ ქაშ-
ჭურჭელზე ისევე ფიქრობს, როგორც შარშანდელ
თოვლზე. მას სულ სხვა დარდი და გულსტიკეო-
ლი აქვს!)

სიჩუმეა.

(ხეზე ისევ შეიფრთხილა და ისევ წაიჭიკვია
რომელიღაც ჩიტმა. გზიდან გიტარის ხმადაბალო
ყლარუნს და ხმაშეწყობილი ლილინი მოისმა,
(ლობეს მისა და ნასყინა მიუახლოვდნენ)

მისხა. ისევ გეახელით. ტიტე.

ნასყინა. ისევ გაწუხებთ.

ტიტე. უხვდავ. რომ მობრძანებულხართ,



მიხა. ჩვენ რას გვემართლები?

ტიტე. არაფერსა.

მიხა. აი, ნასყიდ აქ არი. ჩვენ რამე დაგიშავეთ?

ტიტე. არაფერი.

ნასყიდა. აი, მოხედე, ტიტე: იმ დალოცვილმა: არავის არაფერი ჰკითხა, რადაცეები მოჩვენა, რა-
დაც სისულელეები ჩნახა... ჩვენ რა შუაში ვართ? მიხა. იმას ჩვენსენ არც კი გამოუხედია, ყველაფერი თავისი ჭკუით მოიფიქრა.

ნასყიდა. ეგრე იყო, ნამდვილად ეგრე იყო.

ტიტე. აქ მაგის სათქმელად მოხვედით?

მიხა. ახლა... თუ ისე გვიჭაგრდები.

ნასყიდა. ტიტე, ხომ იცი, ბრაზი ცუდი შრჩევე-
ლიაო. ადამიანო, შენც აქ არ იყავი? ილომ ყველაფე-
რი თვითონ იცისრა... მე და მიხას აი, იოტისო-
ტენა ბრალი არა გვაქვს, დაგვიყერე. მაგრამ აქ
ჩვენ სხვა საქმეზე მოვედით.

ტიტე. რა სხვა საქმეზე?

ნასყიდა. აი, უროი კარგად დაგვიგდე: ჩვენა, ძმაო.
ეს ამ სოფლის ხალხი როგორც ერთმანეთს ძა-
ლიან ჩამოყვარდით. ის ახლოლობა, როგორიც
წინათ იყო და ჩვენს მამა-პაპას სჩვევოდა, ახლ:
ალარ არის.

მიხა. წინათ ლეკიანობა იყო.

ნასყიდა. ჰო, სწორია, მაგრამ მე მიზეზებზე არა
ვლანარაკობ. მე მარტო შედეგებზე მოგახსენებთ.
ახლა ერთმანეთს ისერიად მხარში ალარ ვუდგე-
ვართ. აი, თუნდაც შენი ოჯახი ავიღოთ. წედან მამა-
შენმა ბუნებრივი გაზი ახსენა. მოგეცა ლბენა
კარგი ეგ იყოს, მაგრამ როდის იქნება? ეს მცო-
დრე ხალხმაც კი არ იცის. არადა, დროული
კაცები ამბობენ, ცივი ზამთარი მოდისო. ცი-
ვამთარს რაღა უნდა? ბევრი შეშა, ხომა? ჰოო...
შენც ადექი, სოფელში გაიარ-გამოიარე, ვინმე!
იქნებ ზღვდებო ქვითარი ჰქონდეს დარჩენილი
ან სულაც საბჭოში შედი, მამაშენის შეილხ:
ქვითარს ვინ დაგუკავებს? ჰოდა, ამ კვირია თხმე
ლიანში აირბინე, მოკერი, დაამზადე და — შერც
ჩამოტანას რაღა უნდა? სამი თუმანი და მისხ
ჯანი!

მიხა. არა, სამ თუმნად, შეიტლება, არ ჩამოტანონ.

ნასყიდა. ოთხადა?

მიხა. ოთხად? ოთხად — კი, ოთხად ნამდვილად
ჩამოტანენ.

ნასყიდა. ჰოდა, ასე ჰქენი. ქვითარი ან მეზობლე
ბში იშოვენ, ან საბჭოში მოგეცემენ. მთავარი ქვი-
თარია. მერე ავარდ, მოკერი, დაამზადე და —
ეს ზამთარი ვითომ არცა უყოფლა. როგორია?

მიხა. ოთხ თუმნად, იქნებ, თვითონვე გადმოგიცა-
ლონ.

ნასყიდა. ნამდვილად გადმოუცლიან. აი, ტიტე
ხომ ხედავ? ჩემზე და მიხაზე მთელი სოფელ-
ლაპარაკობს, ქეიფობს და დროსტარების მეტრ
არა ახსოვთ რაო, შენ კი თვითონა ჰხედავ, რო-
გორი მეზობლობაც გეცოდნია, მართალს არ ვამ
ბობ?

ტიტე. მართალს ბრძანებთ.

ნასყიდა. ჰოდა, ეგრე. ოღონდ შენ ქვითარი
იშოვენ. დანარჩენი თვითონვე მოგვარდება. ხომა?

ტიტე. ნამდვილად.

ნასყიდა. იშოვნი?

ტიტე. უსათოოდ!

მიხა. იშოვნი!

ნასყიდა. აბა, შენ იცი! ერთხელაცა გუჩიყუყუ ჩვენ-
ზე, აი, მე და მიხაზე, ცუდი გულდისეული მოგეჩვენა
ჩვენ სრულებით არაფერ შუაში ვართ.

ტიტე. აღარ მექნება.

ნასყიდა. აბა უოჩადად და კარგად იყავი!

მიხა. ნახვამდის, ტიტე!

ტიტე. ნახვამდის!

(ნასყიდა და მიხა გადიან. ტიტემ მათ მწარე მზერა
გააყოლა და ისევე ფიქრს მიეცა. არა, ამ ქულუქიან
ქამ-ქურჭლის თავი მის ახლა ნამდვილად არა
იქვს.)

სიწყენარეა.

(ისევე შეიფრთხილა ხეზე რომელიღაც ჩიტმა.

ისევე წაიჭიკიკია)

(მიხა და ნასყიდა კი უკანვე შემობრუნდნენ).

ნასყიდა. ტიტე!

ტიტე. რაო?

ნასყიდა. ისევე გაწუხებთ, მაგრამ... როგორა ფიქ-
რება, მე და მიხამ ბოლოში მიხას... თეკლესაც
უნდა მოუხადოთ?

ტიტე. ეგ, მე, აბა რა ვიცი.

ნასყიდა. ველარც ჩვენ გავიგეთ. მე ვამბობ არა-
მეთქი, ეს კი ამბობს — კიო. ასეთი უთანხმოება
შეუდა ამას ჯერ არ მოგვეცლია, ა?

ტიტე. არ ვიცი.

ნასყიდა. არ არის საჭირო, მიხა, თუ არადა, ძია
ილომ მოუხადოს. ქალებთან საქმის დაქერა ძა-
ლიან მეტრება. მა?

მიხა. კარგი, წავიდეთ, ილომ მოუხადოს, ან კი ჩვენ
რა შუაში ვართ.

ნასყიდა. ჰოდა, აგრე. შე კაი ადამიანო! ნახვამდის,
ტიტე! (მიხა და ნასყიდა გადიან. ტიტე ისევე მწა-
რე ფიქრებს მიეცა. ისევე შეიფრთხილა ხეზე
რომელიღაც ჩიტმა, ისევე აჭიკიკიდა)
(ღობეს ნირწამხდარი, აბუზული ილო მიუახ-
ლოვდა).

ილო. ისა... გამარჯობა, ტიტე!

ტიტე. (ამოიხენეშა) გაგიმარჯოს!

ილო. შენ ამოიხენეშე?

ტიტე. ჰა?

ილო. ჰო... შენ იქნებოდი, შენს მეტი აქ არავინ
არის, მე ისა... ნატრიათ ჩამოყვარე, იქნებ, ინ
გაგოს თვლი სადმე მოვკრა-მეთქი, მაგრამ ვერ
მოვკარი და, სიმართლე გითხრა, დიდი მონდომე-
ბით აღარც მიძებნია. იმიტომ, რომ ქალი ქალი:
მინცა და კაცი კიდევ კაცი... ჰო... ისა... წედან...
ცოტა უხერხულობა შეიქმნა, მაგრამ... ახლანდელ
ახალგაზრდები... აბა, რა ვიცი... ისა... განა თუ
იმას იფიქრებენ, რომ — სიტყვაზე ვამბობ, ეს
დროული კაცი, ვინც არ უნდა იყოს, ვთქვათ, რა-
ჰქვიან... ჰო! არა. პირიქით, მარტო იმის დარდ-
აქვთ, რომ რაც შეიძლება, უყენის დრო გაატა-
რონ, დროსტარებასა და მზიარულების წინააღ-
მდეგი ვინ არის, მაგრამ... ყველაფერს თავისი
დრო და წესი აქვს. უდროოდ და უწესოდ არა-
ფერი არ ვარგა. მე კიდევ... რა ვიცი... ისე რი-
გად მთვრალი არ უნდა ვყოფილიყო...

ტიტე. ვიხედა ბრძანებთ?

ილო. იმაზე... ახლანდელ ახალგაზრდებზე.



ტიტე გვიგა-

ილო მა?

ტიტე არაფერი.

ილო. ჰო... შეც კიდევ... ველარ ისა უკენ... ხომ იცი როცა გაქვებენ და იმას გიშვებინან, ძნელია ჰოდა, აი, წელანაც... ხომ გესმის, არა?

ტიტე. მესმის.

ილო. ჰო... შენ გამგები ჭილი ხარ. შენგან მეოჯახუნდა დაღვეს და დაღვება კიდევ. მაგრამ, ტიტე ჩემგან რა გესწავლება და — ოჯახის გამოღდა აქედანვე უნდა შეერვიო. მამაშენს ახლა დარღვევს, სატყვიარი აქვს, უფუნებოდაა. არა, დარღვევა სატყვიარი შენცა გაქვს, — დედა დაქარგე, — მაგრამ შენ უფრო ახალგაზრდა ხარ, დარღვა დედას ნაღველს შენ უფრო ადვილად მოერვივი. ჰოდა რაზეც მამაშენი ვერა ფიქრობს, — გულე არ მიუღდის — იმაზე შენ უნდა იფიქრო. მაგით იმავ, შენს მამასთან პირნათლად გამოხვალ. აბა, — სიტუაზე გეუბნები, — ერთი მითხარი, სახამთროდ შეშის თადარიგისა? რასა ფიქრობ? ხომ უბრლოო საქმეა, არა? მაგრამ აბა, შინაც მითხარი, რასა ფიქრობ?

ტიტე. შეშა უყვე მოვიმარაგეთ.

ილო. აიჟ, უყანა მხარეს რომ აწყვიან? ეგ წელანვე დაკინებ. მაგრამ, გეყოფათ კია? ხალხი ამბობს, დღეი ზამთარი იქნებაო, ჩვენში ხანდახან იცის..

ტიტე. გეყოფათ.

ილო. ნამდვილად?

ტიტე. ნამდვილად.

ილო. ჰოო... მაშინ... მაშინ ოჯახში მაინც მიიხედ-მიიხედე, შვილო ტიტე, არ შეიძლება, რომ რამე არ დაგვიწუნოდათ. ყველანი... ადამიანის შვილები ერთ. ადამიანს კი... ხანში რომ შედის, მესხიერება უსუსტდება და... ისა... მე ჩემს თავზე გამოხატედა... რომ მიფიქრნია, სახამთროდ უყველაფერი... მოვიმარაგო... ვნახოთ, ისეთი რამ... დამეიწუნია, რომ... რაღა ვითხრა... ჰოდა... (ერთი ხანია, ილო დაბნეული და გაოცებული იცქირება იქითკენ, საიდანაც ჩვეულებრივ თველუ შემოდის ხოლმე. ამიტომაცაა, რომ ლაპარაკში ზშირა პაუზები აქვს — მან იმ მხარეს რაღაც მოულოდ-ნელი და ძალიან საგულისხმო დაინახა. ბერეკაც ტიტეს თითქოს კი ვლაპარაკება, მაგრამ მის აღარავითარ ყურადღებას აღარ აქცევს. იმ მხარეს იცქირება, იცქირება, და ანაზღად ისევ ტიტეს მიუბრუნდა) ტიტე!

ტიტე. აქა ვარ!

ილო. აბა ერთი აქ მოდი.

ტიტე. (უხალისოდ, გულგრილად მიუახლოვდა).

ილო. აბა, ერთი იქით გაიხედე.

ტიტე. საით?

ილო. აი, იქით.

ტიტე. მერე?

ილო. ის გოგო... არ კი გაქვარღე... ის გოგო თველუ არ არი?

ტიტე. აბა გოგო?

ილო. ეგე, აივანზე, ცისფერ კაბაში.

ტიტე. რომელ აივანზე!

ილო. ზედაზე, რა ვქნა! რით ვერა ჰხედავ.

ტიტე. აბა, აქედან როგორ გავარჩიო, თველუა, თუ არა.

ილო. მამ!

ტიტე. არ ვაცი.

ილო. კარგად დაუყვირდი.

ტიტე. რა ძალია მადგია?

ილო. ჩემი ხათრით!

ტიტე. კაცო, ძია ილო...

ილო. მამაშენის ხათრით!

ტიტე. ახლა მამაჩემის ხათრით!

ილო. ძალიანა გთხოვ.

ტიტე. მე რაში მყოფობა, თველუა, თუ სხვა ვინმე?

ილო. ბიჟო, ტიტე, ჭრისტე არა გვამს?

ტიტე. იაჟ!

ილო. მითხარი.

ტიტე. გელო... ის უნდა იყოს.

ილო. გამადლობთ...

ტიტე. ახლა?

ილო. მეტი არაფერი.

ტიტე. ახლა მე... სუფრას უნდა მივხედო.

ილო. ამხედე, შვილო, მიამხედე.

(ტიტე სუფრას მიუბრუნდა. ისე ჰგავს, რომ ჭურჭელს ახლა მართლაც მთელი მონდომებით რეცხავს და ალაგებს. ილო ისევ „იმ მხარეს“ იცქირება. ყველაფერზე ეტყობა, რომ რაღაც მეტად საგულისხმოსა ხედავს. ერთი-ორჯერ ამოიხვნეშა და თავიც კი გადააქნია)

(ისევ ფრთხილად და ჭიკჭიკებს ხის ტოტეში რომელიღაც ჩიტო).

სიწყნარა.

(ბეზის გაფრენას გაგონებ)

(ანაზღად სოფლის რომელიღაც კუთხიდან ვიღაც ქალის ხმაშალალი ძახილი გაისმა)

პელოოო! პელო-მეთქი, პეელოოოო!

პაუზა.

(მერე იმ ქალს მეორე მხრიდან სხვა ქალი გაეპასუხა)

— ჰო-ჰოო —

პირველი ხ მ ა. ნაკვეთების დანაწილებას სახვედრად ნულარ გადახდებო. ბარე დღესვე დაანაწილეთო.

მეორე ხ მ ა. ამ სადამოპირზე რა ნაკვეთები ავტყუდათ?!

პირველი ხ მ ა. ეგრე თქვა!

მეორე ხ მ ა. სად დოზანაში გადაუყარე?!

პირველი ხ მ ა. საბჭოსთანა.

მეორე ხ მ ა. ნეტავი კი არ დაეხტებოლდე და!

პირველი ხ მ ა. გავანაწილოთ?

მეორე ხ მ ა. გავანაწილოთ, რა... ჭირი შენცა და: შენს თავმჯდომარესცა!

პირველი ხ მ ა. მაშ, ჩამოვალ.

მეორე ხ მ ა. ჩამოდი.

პირველი ხ მ ა. ბაღლებს დავაპურებ და ჩამოვალ.

მეორე ხ მ ა. ჩამოდი.

ისევ სიტყმე ჩამოვარდა.

ილო (უქმყოფილოდ). ერთი ამ ქალებსაცა ჰკითხე რა აწილებთ? ხახვის ნაკვეთებს ანაწილებენ და — მთელ დუნაის უნდა გააგებინონ! კაცსა მართლა საქმის ხალხი გეგონება (თავი უქმყოფილოდ გადააქნია და გულზელი დაიკრთა. ლობეს ფეხაკრეფით მანდიკო მიუახლოვდა. შეჩერდა. ილო დაინახა და ეშოში შევიდა)



მან დიკო, ძია ილო
 ილო. (შეერთა) რა იყო, ბიჭო!
 მან დიკო, ხედავ?
 ილო. რას უნდა ვხედავდე?
 მან დიკო. იმასა.
 ილო. მე ვერაფერსაც ვერა ვხედავ.
 მან დიკო. მე რას მიმაღავ, რა... მე თვითონაც ვხედავ.

ილო. შენ რას შვრები, მე ის ვიცი, მე კი ვერაფერს ვერა ვხედავ.

მან დიკო. კარგი, ისე... მეც აქ გავჩერდები. ჰა!
 ილო. (ხელი აუქნია, თავი ნუ მომაბეზრეო, და ხმ: აღარ გასცა. მანდიკო ილოს გვერდით გაჩერდა. ესეც ვადაცობით იქითვე იცქირება, საიდანაც თველე შემოდის ხოლმე. ეტყობა, ილოსი არ იყოს, ესეც რაღაცას ძალიან საინტერესოსა და საგულისხმოს ჰხედავს)

(მანდიკომ და ილომ ერთმანეთს რამდენჯერმე მრავალმეტყველი მზერა შეაღწეს, ამოიხვეწეს და თავები გადააქნიეს, თან „იმ მხარეს“ მზერას აშორებენ. ტრეკ სუფრასთან საქმიანობს)

მიხა, ნასუიდა. გამარჯობა!
 ილო, მან დიკო. გაგიმარჯობ!

მიხა, ნასუიდა. დიდი ხანია, ერთმანეთი აღარ გვიხანავს.

ილო, მან დიკო. ნამდვილად, მოგვენატრეთ.
 ნასუიდა. თქვენც იქით იცქირებით?

ილო. სად იქით, რას ლაპარაკობ!
 მიხა, დაგვიმალეთ!

მან დიკო. დასამალავა რა გვაქვს! ჩვენთვის ვდგავართ, მორჩა და ვთავადა.

მიხა, ნასუიდა. ჰოდა, ჩვენც ვიდგომებით.
 (მიხა და ნასუიდაც იქვე გაჩერდნენ. ახლა ოთხივე „იმ მხარეს“ იცქირება. დროგამოშვებით ერთმანეთს მზერას შეავლებენ, სუფრასთან მოფუსფუსე ტრეტესი გადაეღადვენ და ისევე „იმ მხარეს“ მიაჩერდებიან).

(ცოტა ხანი რომ გამოხდა, ოთხივემ ისევ ერთმანეთს შეავლო მზერა. ილომ ტრეტესკენ გაიხედდა. მას სხეებშია მიბზაძის. ილომ ხელი ჩაიქნია, რამდენიმე ნაბიჯი გვერდზე გადადგა და დაბალი ხმით დანარჩენები იხმო).

ილო. ერთი აქეთ მოიწიეთ,
 სამივე ილოს მოუახლოვდა.

ილო. არც რამე წაუმატოთ და არც რამე დააკლოთ, მითხარიო, ვინ რა დაინახა, შენა, მანდიკო.

მან დიკო. ახლა... ისეთი რა უნდა დამენახა!
 ილო. თქვი, რისა გეშინია?

მან დიკო. რისა უნდა მეშინოდეს, ჩემთვის გზაზე მივდიოდი, ჰოდა...

ილო. თქვი კაცო!
 მიხა, ნასუიდა. მართლაც რა გული გააწყალე!

მან დიკო. მოვდიოდი... ჰოდა, ვხედავ, ეგ თველე კიბეზე აირბენს-ჩაირბენს. აირბენს-ჩაირბენს... ჰო.. არადა, ზედვე ეტყობა, რომ საქმე დიდი არაფერი აქვს. ხელში ცარიელი ჩამი უჭირავს და იმ ჩამს ხან ზეითი აარბენინებს, ხან ქვეითი ჩაარბენინებს. ეგ იყო. მეტი რა უნდა დამენახა!

ილო. აქ რატომღა მოხვედი?
 მან დიკო. სად „აქა“?

ილო. სადაც ახლა ბრძანდები.

მან დიკო. მე აქ არ მოვსულვარ. მე ჩემთვის ვარ ილო. კარგი. თქვენ რას ხეხვით?

მიხა, ნასუიდა. ჩვენ რა უნდა ვთქვათ? ჩვენც რაღაც ჩვენთვის გზაზე მივდიოდით... მერც მხედამქოქვამ მინამე არაა, შენა თქვი... ჰო... ერთი სიტყვით, ისაო... ამა, ერთი იქით გავიხედოთ... ძია ილო, შენ რა გამოძიებელივით გვაქვაცივი?

ილო. სკვით-მუთქი!
 მიხა, ნასუიდა. მოკლედ, გავიხედოთ. გავიხედეთ, ორთავემ გავიხედეთ და აი, მანდიკოსი არ იყოს, ის აირბენს, ჩაირბენს, აირბენს, ჩაირბენს... ეგ იყო!

ილო. მეტი?

მიხა, ნასუიდა. მეტი არაფერი. ერთხელ ის იყო ვენახიდან დედამისი უნდა ყოფალიყო, — იმამ დაუძახა, კალათა ჩამომიტანო, მაგრამ ჩაუტანა. თუ არა, ღვთის წინაშე, ამას ვერ გეტყუთო... არ ჩაუტანია... ჰო, მეონი არ ჩაუტანია. ის კიბეებზე კალამის არი ჩაანგრიოს, რატომ მესამოცდაათჯერ არ აირბინ-ჩაირბინა.

ილო. აქ რატომ მოხვედი?
 მიხა, ნასუიდა. ვინა, ჩვენა? აქ როდის მოვედიო.

ჩვენ ჩვენთვისა ვართ. არა, აქ მოსვლაც რამეა?

ილო. დაიცა! ის ადამიანი თავის კიბეზე არბი-ჩარბის ხომ? მერე? თქვენ აქ რატომ მოხვედით?

ნასუიდა. (მიხას) უთხარი, ბიჭო!

მიხა. მე რა უნდა ვუთხრა. შენ უთხარი.
 ნასუიდა. ისე შემოვიარეთ... ოღონდ...

მიხა, ნასუიდა, მან დიკო. (ერთად) შენ თვითონ, ძია ილო? შენ რატომ მოზრძანებულხარ?

ილო. ვინა? მენა? ჰო... მე ახლა... არაფერი... ოღონდ... დაცით! თქვენ... ყველაფერი სიმართლე ილაპარაკეთ?

მიხა, ნასუიდა. აი, მაღალი ღმერთი გავციწყრებს მან დიკო. ტყუილი რა საყადრისია!

ილო. კარგი. მაშ, მეც სიმართლეს გეტყუთო. ღირსნი კი არა ხართ, ცუდლუტებო, მაგრამ... ეგ გოგო რომ კიბეებზე არბი-ჩარბის, ეს კიდევ არაფერი. საქმე კიდევ ის არის, რომ... რა ვქნა, ეს ობერი. სიშვეა?

სამივე. გვითხარ, ძია ილო, გვითხარი.

ილო. ცუდლუტებო! ვითომ თქვენ კი არ იხით რომა? ისა... მოკლედ, ერთხელ რომ აირბინა ცისფერი კაბა ეცვა, მეორეჯერ კი წითელი... მრ... ერთხელაც გამოიკვალა. ამა, ახლა თქვენს ხელთ. ვარ და რაც გინდათ ის მიუცავით.

მიხა. (ჩუმად ნასუიდას) ამ შეჩვენებულს როგორ დაუხსნომებია?

მან დიკო. ჰო... მგონი, მართლაც ეგრე იყო.

ილო. ბარემ ყველაფერს ვიტყვი, თქვენგან ჩემნდობა მაინც არ იქნება. თანაც, — რავი ეს ობერი, — თანაც სულ აქეთ, ამ ესტატეს სახლ-კარისკენ იცქირება. ღამის არა, კისერი მოვლიცოს მაგრამ... ცაცმა რომ თქვას, ჭეილებო, ეს ყველაფერი რა ჩვენი საქმეა? იმ ადამიანს თავის კიბეებზე სირბილს ვუკრძალავთ?!

მიხა. მართლაც?!

ნასუიდა. სწორედ არამკითხველ მოამბეები ვართ.

მან დიკო. ჰოდა, არამკითხველ მოამბეო მიტყუებ დე. მიაგდეო.

(ოთხივემ მზარულად გადაიხარხარა).

ილო. (შეშფოთებული) ჩუ!
(ოთხივე ისევ „იმ მხარეს“ მიაჩერდა).
ილო. ხედავთ?
მინა. ვისა?!
ილო. ვერა ხედავთ?!
ნასუიდა. ბიკოს! აქეთ მოდის?
მინადიკო. აქ რას მოვა! აქეთ მხარეს მავათ საქათმე აქვთ. ალბათ, საქათმეში... არა... დაიცა!
ნასუიდა. საქათმე კი არა!
მინა. ნამდვილად თეკლესა დახე.
ილო. თვალები მატყუებს, თუ სახეზე მართლ:

ცეცხლი უკიდია?
ნასუიდა. უკიდია აბა, გვერდზე მივდგეთ.
ილო. დაიკათო ტიტე ხომ არ გაგვემხნევებინა?
ნასუიდა. გვერდზე-მეთქი! რა დროს ტიტე!
(ოთხივენი კიბეს მოეფარნენ. მწარე ფიქრებში ჩანთქმული ტიტე ისევ სუფრასთან ჩალინობს არადა, ის კამერტუკელი თუ ასე „გულმოდგინედ“ ასუფთავა და ალაგა, ამ საქმეს, ალბათ დღამდე მოუნდება)

სინღე.
(ოთხივენი და კიკვიცებენ ხის ტოტებში რომელიღაც ჩიტები. გზაზე თეკლე გამოჩნდა. მართლაც ცისფერი კაბა აცვია. წელი ნაბიჯებით ღობეს მოეახლოვდა. მაგრამ უზოში არ შევიდა. ღობესთან შეჩერდა. ტიტეს გახვდა. დღეა. ტიტეს ერთხანს უყურა. მერე მკვეთრი მოძრაობით ზურგზე შეაქცია, ნაწნავი „მოისროლა“ და ამაყი, გამომწვევი მოძრაობით გულხელი დაიკრია. კარგ ხანი გავიდა, სანამ ქანდაკებლადქვეულ თეკლეს ტიტე დაინახავდა. დაინახა და თეკლე ხელიდან გაუქარდა)

თეკლე. (გამოუთქმელი ზიზღით) აბა, შენ იცა, თუ მთელი კურკელი დამხსვრიო! პაუზა.

(ტიტე თავჩაქინდრული, დაბნეულობისაგან და მოულოდნელობისაგან ფერწასული დგას. ღობეს მოფარებული ოთხეული გაფაციცებით თვალყურს ადევნებს ტიტესა და თეკლეს, თან წამდაუწყენ ხელის პირზე აფარებით ერთმანეთს ანიშნებენ ჩუმად, კრინტი არ წამოგვადგეთო!

(შემოდის ათი-თორმეტი წლის სოფლელი გოგობიჭების ჯგუფი. ექვსი თუ რვა ბავშვი იქნება, არტომაც, ესენიც ცდილობენ, არ იხმარონ — ფეხბურთით მოდიან. ღობესთან გაჩერდნენ და თეკლესა და ტიტეს გაფაციცებით მიაჩერდნენ. ოთხეულს ნასუიდა გამოეყო. ბავშვებთან მივიდა და დაბალი, ძალიან დაბალი ხმით, მაგრამ მაინც წყრომით შეეკითხა)

ნასუიდა. თქვენ აქ რა გინდათ?
ბიკო. რა უნდა გვინდოდეს?!
ნასუიდა. ჩუ!

II ბიკო. არაფერი.
ნასუიდა. მაშ, აქ რისთვის მოხვდით?
III ბიკო. შე რა გინდა?

I გოგო. რას ვაშავებთ?!
ნასუიდა. აბა, ყური დამიგდეთ. ადამიანის ყოველ მოქმედებას — არა? ადამიანის ყოველ მოქმედებასა — გამოუკლებლივ რამე აზრი უნდა ჰქონდეს. გესმით? აზრი! ახლა მითხარით: რა აზრი

აქვს იმას, რომ შეგროვდებით და აქ გამოუკლებლივ?

I ბიკო. გამოუკლებლივ კი არა...
I გოგო. ჩვენ გვითხრეს, იქა ქორწილზე...
II გოგო. გოგო, ქორწილი კი არა, ორმოციო.
III გოგო. ი! ორმოცი კი არა, გასვენებაო. რასა დაპარაკობთ, არ უნდა იცოდეთ?!
ნასუიდა. ეგენი ვინ გვითხრათ?
II ბიკო. აიქ გვითხრეს.
ნასუიდა. მშ! აი, ყური დამიგდეთ: აქედან ვინც გასხვენებელი იყო, კარგა ხნის წინათ გაასვენეს აქ ახლა ერთი მშრომელი ოჯახი ცხოვრობს და ალბათ შრომით ლუგმა აურსა ქამს. აქ ქერქერობით არც ქორწილია და არც ტარილი. როცა იქნება, მაშინ თქვენც დაგაკატეებენ და ან მოიღებნენ, ან იტირებთ. გააჩნია... ჰოდა — ახლა კი თქვენს გზას ეწიეთ.

I ბიკო. (ჭურტად). არსადაც არ წავალთ!
I გოგო. ან კი ჩვენ ვინ დაგაკატეებს, პატარები ვართ.

ნასუიდა. ბიკოს! ქორწილი არ არის-მეთქი.
II გოგო. ნუ იქნება, რა...
I გოგო. აქ დგომას გვიშლი?
I ბიკო. ხი-ხი-ხი!

მინა. (ნასუიდას დაბალი ხმით მიამხა) დაბესენ ბიკო! რას გვიშლიან? ჩვენა ვდგევართ და ეგენიც იღვენენ.

ნასუიდა. (ხელი ჩაქენია და თავისიანებს შეუერთდა) იღვენენ, რა... შე რა მენაღვლება!
მინა. აბა, რა ვიცო. ამ ესტატეს კარ-მიღამო ქირის ხომ არ აჯიღია!

ილო. ჩუმად!
(ოთხივენი გაისტუნენ. კრინტს აღარ ძრავენ გოგობიჭებიც. ყველანი ტიტესა და თეკლეს მისჩერებინან. ისინი კი)

თეკლე. ბიკო, კურკლის ცივი წულით რეცხვა გავინდა?!
ტიტე. მა?

თეკლე. იმ! (თავისი ჩვეულებისამებრ ნაწნავი „მოისროლა“ და ტიტეს ისევ ზურგი შეაქცია. ტიტე დაბნეული დასჩერებია სუფრას. შემოდის რამდენიმე სოფლელი დედაცაცო — შეახანისანიც და მოხუცებულნიც. რვა თუ ათი იქნება. ყველას სოფლურად, მაგრამ ამავე დროს სუფთად, სავარყოდ აცვიათ. კიბის უკან გაფაციცებულ ოთხეულს მხერა ჰკიდეს და შეჩერდნენ).

I დედაცაცო. ილო! შენა ხარ?
ილო. მე ვარ.

I დედაცაცო. მან რას უდგებათ?
ილო. არაფერსა.
I დედაცაცო. მაშ?
ილო. არაფერი, ღმერთმანი!
II დედაცაცო. უსტატესთან მართლა რაღაც ამბავია?
ილო. არა, მგონი არაფერი.

III დედაცაცო. გენაცავთ, რაღას არ ამბობენ — კერისახალო, ორმოციო, ნიშნობაო, ქორწილიო... სულ უმზახვოლად ამოდენა მიოქმა-მოქმა გავინდა?!
ილო. არაფერი, ღმერთმანი! რაღაც ნახვარი ქვაბი არტალა ედგათ. მეზობლები შემოვესწარით და



პური ერთადა ვჰამეთ. ეგ იყო და ეგ-
მოსხუცი დედაკაცი. (ტიტესა და თველესკე
განხედა) ი გოგო-ბიჟი რაღაც უბღღერს ერთ-
მანეთს? გეგონება, მართლაც საქორწილოდ გამ-
ზადებულანო.

ილ. რა მოგახსენოთ! მეონი არაფერი.
მინა. გოგო ბიჟს სუფრის ალაგებაში ეხმარება.
II მოსხუცი დედაკაცი (იქვენულად). ვა-
თომა!

მან დიკო. ნამდვილად!
III მოსხუცი დედაკაცი. მმ!
დედაკაცი. არა, თუკი ეგრე, ქალებო, წავიდეთ.

III მოსხუცი დედაკაცი. წავიდეთ, მაგრამ...
რავი, გენაცვათ, ამ წინებზე არტალა ჩვენც გვე-
დავა: ზედ ხბოს კანკი და უველაფერი მოწყობი-
ლობა, მაგრამ ისე ვინაილეთ, ძებორციელს არ
გაუგია. აქ კიდევ...

II დედაკაცი. ახლა ჩვენა? ნიკორა რომ გადაგვე-
ჩეხა, იმ კვირია სულ სუკებსა ვჰამდით, მაგრამ
რომელმა გაიგეთ? შენა, მარიამ, ან შენ, პელო,
რამე გაიგეთ?

დედაკაცი. (ხელები გაასვსევს) არა, არაფე-
რი, სულ არაფერი არ გაგვიგია.

III დედაკაცი. ქა, რა ძალზედ ვართ, იქნებ ამ
ხალხს არ ვუნდივართ?

II დედაკაცი. არ ვუნდივართ და მართლაც მოძა-
ლედ ვინ არის!

I დედაკაცი. წავიდეთ, ქალებო. შესახვეწი რა
გვაქვს!

დედაკაცი. წავიდეთ. (გადიან. გასვლისას თვე-
ლესა და ტიტეს მრავალმეტყველი, არც თუ ძა-
ლიან კეთილი მზერა შეავლეს და თავიანთ გზას
გაუღდგენ).

თეკლე. (ზიზლით) აბა, შენ იცი, თუ მთელი სოფ-
ლის სალაპარაკოს გამხდი.

ტიტე. (დაბნეულად მზერბი აიჩენა) მე... ისა...

თეკლე. იმ! (ნაწნავი „მოისროლა“ და ტიტეს ისევ
ზურგი შეაქცია. კიბის უკან მიდგა).

ილ. არა, რად უუჯარს ჩვენს ხალხსა სხვის საქმეში
ჩარევა? ა ქალები ძლივს არ გაეტივინენ!

მინა. ნახსიდა, მანქანიკო. შენ ეგა თქვი!

ილ. ოღონდ ჩუ! ჩუ!
(ოთხივენი ისევ ტიტესა და თველეს მიანერდნენ,
ისინი კი):

თეკლე. ბიჭო, დედაჩემის ამბავს მაინც ვიციოხავე-
დი. რაც არ უნდა იყოს, მეზობელი ხარ.

ტიტე. დედაშენი... რა თქმა უნდა... დიდი მშრომელი
აღამიანია.

თეკლე. ახალი ამბავი!

ტიტე. მო... ეს მთელმა დუნიამ იცის. მოკლედ...
მთელი ეს ჩვენი სოფელია და დედაშენი.

თეკლე. დღესაც, აი, დილას აქეთია, მუხლი არ ჩაუ-
ხლია. დიახ! დილას აქეთია სულ ვენახში ტრია-
ლებს.

ტიტე. ნამდვილად ეგრე იქნება...

თეკლე. იმ! (ისევ ნაწნავი „მოისროლა“, ტიტეს ისევ
ზურგი შეაქცია).
(შემოისის შეახსინა და უფრო ხანდაზმული გლეხ-
კაცების ჭკუფი. რვა თუ ათი კაცი იქნება. ესენი
ძალიან დიწვად, აუჩქარებლად, საყუთარი ღიწყ-

ბის გრძნობით ირგებიან. შეჩერდნენ, ექვეყნეს
კარ-მიდამო დიწვად მოათვალიერეს. თველეს
ტიტეს დანახვზე. თითქოს რაღაც ენახათო,
ერთმანეთს მრავალმეტყველი მზერა მხედველი
მაგრამ ხმა არც ერთს არ ამოუღია. მერე მათ
შორის ყველაზე ხნიერმა კიბის უკან გატრუნულ
ოთხეულს ჰკიდა მზერა. გაუკვირდა. თავისიანებს
და ტიტე-თველეს ერთხელაც თვალი შეავლო და
თითის დაქნევით ილო გამოიხმო. ილო უხა-
ლისოდ გამოვიდა, ხნიერმა ილოს ხელში ხელ-
წაველო და გვერდზე გაიყვანა. სხეებისაგან მო-
სორებით გაჩერდნენ. ჰადარამ ერთხელაც მიმოი-
ხედა, დაიხარა და ძალიან სერიოზული, საქმიანი
კილოთი, მაგრამ ძალიან დაბალი ხმით რაღაც
ჰკითხა).

ილ. (პასუხად თავი გადააქნია და ხელებიც გაასვ-
სავა) არა, არა, შავისთანა არაფერი გამიგია.

(ხნიერმა იქვენული მზერა ტიტესა და თველეს შე-
ავლო. ისევ ილოს მიუბრუნდა და იმავე სერიო-
ზული, ძალიან სერიოზული კილოთი, მაგრამ ძა-
ლიან დაბალი ხმით რაღაც ჰკითხა)

ილ. (ისევ თავს იქნევს და ხელებსაც ასავსავებს;
არა და არა-მეთქი! არა და არა, ჩემმა მზემ, არა-
ფერი გამიგია.

ხნიერი. (მზერბი აიჩენა. თავისიანებს მიუბრუნდა
და მზერბი ერთხელაც აიჩენა. მერე ხელი ჩაიქ-
ნია და თავისიანებს ანიშნა, წავიდეთო. იმათ
ლილიმორეულებმა თველესა და ტიტეს გახვედეს
თაგები გადააქნიეს და ხნიერს გაჰყვნენ. ილო
თავისიანებს შეუერთდა)

თეკლე. ხვალ მთელი სოფლის სალაპარაკო მე
ვიქნები.

ტიტე. ეტლა... მე...
(პაუზა).

თეკლე. ბიჭო ეგრე ჩუმად უნდა იყო?!

ტიტე. რატომ... ვილაპარაკოთ...

თეკლე. ჰოდა დაიწყე.

ტიტე. ახლავე.
(მაგრამ ტიტემ არ იქნა და ლაპარაკის დაწყებ-
ვერ მოახერხა. ეგ კი არა, დარცხვენილობა და დაბ-
ნეულმა ისიც კი არ იცის, ხელები სად წაილოს
დაქდეს, თუ ისევ ფეხზე იდგეს).

თეკლე. (ერთად აღაპარაკდნენ) რა თქმა უნდა, მე
მუღამ იმას ვედილობ, რომ უველაფერში დედა-
ჩემს დავემსგავსო.

ტიტე. მო... სწორია.

თეკლე. დამიანსა, ახალგაზრდას მით უფრო, ცხოვ-
რება უფრო უადვილდება, როცა კარგი მაგალითი
ქნია აქვს.

ტიტე. ნამდვილად.

თეკლე. დედაჩემსა კი, აი, გულით ვამბობ, არც კი
ვიცი, ვინ რა უნდა დაუწუნოს.

ტიტე. ნამდვილად.

თეკლე. ჰოდა, მეც... (ხმა ჩაუწვდა. თავი ჩაღუნა
მიწაზე ფეხის წვერით რაღაცის ხაზვა დაიწყო)
(ტიტე კიდევ უფრო უარეს დღეშია. რაღაც ჯამ-
ხელში უახროდ შეატრიალა. მაგიდაზე დასდო
მერე ისევ აიღო, და ამ დროს იქიდან, სადაც ოთხ-
ეული იმძლებდა, რომელიღაც მთიანის ახალგაზრ-
დულმა, ვერცხლის ზარბივით წყრილა ხმამ ანაზ-

დევლად მთელი ძალით დასკვნა)

„მან!“

(და იმავე წაის ოთხივემ ხმაშეწყობილად დარქება)

— ვისია, ვისია, ქალი ღამაში, პე!

(თველ და ტიტე აღვგზნებვე გაქვადენენ. ბეშევებმა გრიათელი და ხტუნობა მორთეს, თავიანთ საფარიდან სახეგაბრწყინებული ილო და დანარჩენები გამოვიდნენ).

(ქუხს ძველებური ხალხური სიმღერა)

— ქალბუში, ქალბუში რომ ირჩეოდაო, პე!

(ღაბნული, მოულოდნელობისაგან თავზარდაცემული თველ და ტიტე ანგარიშითეცემლად ერთმანეთისაკენ მიიწვიან. ბეშევებს გნისი გაუღიფსენ სცენა თანდათან სოფლებით ივსება, შემოდის ქალები, შემოდის კაცები, სულ უფრო და უფრო მეტი ძალით ქუხს ძველებური ხალხური სიმღერა!

ჩენია, ჩენია ქალი ღამაში, პე!

ქალბუში, ქალბუში რომ ირჩეოდაო, პე!

ვისია, ვისია, მწვანე კარავი, პე!

კარვებში, კარვებში რომ ირჩეოდაო, პე!

(ტიტე და თველ უკვე ერთმანეთის გვერდი-გვერდ დგანან.

ტიტეს თველს ხელი მაგრად ჩაუბღუჯავს).

ილო. (რალაქ შემადლებულზე შედგა) აღარ გადასდითი საბუხსაქენ!

უკვლანი, აღარ გადასდითი, არა!

(ბეშევები და ახალგაზრდები ტიტესა და თველს გარს შემოხვევიან და საბუხსაკენ მიჰყავთ. ხალხი დაიძრა და უკან მიჰყავს. ერთმანეთში ირევა სიცილი. შეძახილები, ქალებისა და კაცების ხმები)

— გენაცვალეთ, რალას გვიმალადენენ.

— ალბათ, ქა, საბოლოოდ გადაწყვეტილი არა: ჰქონდათ.

— მო...

— რქებში ხელები ჩავავლეთ და მოვწიეთ. კისერო მოვუტარიებ.

— ძალიან გამარჯვნია!

— ახლა საბუხში ვინმე იქნება-და?

— არ იქნება და სახლიდან გამოიყვანათ.

— ეგ ადვილი საქმეა.

(სცენა თანდათან დაკარიელდა. მისუსტდა და მერე სულაც მიწყდა სიმღერის ხმები.

სიჩუმეა. ღობეს მარჯვენა მხრიდან ნელი, დაღლილი ნაბიჯით მიუახლოვდა 60-65-დღე წლის გლეხკაცი. მხარზე ბარი გაუდევს. დაღლილ-დაკანცულმა, ღობესთან ძლივს მიადგა და შეჩერდა.

ეს ვანოა, — სწორედ ის მეზობელი გლეხკაცი, პვისის დასაწყისში არტალაზე რომ მიიპატრეეს ვანო გაკვირვებულ, შეტყუნებულ ათავალიტებს ესტატეს უკაცრიელ ეზოს, ნახმარი, დათითხნილი ჭურჭლითა და საქმლის ნამუსრევეებით საესე მავიდას. არა, ამ ბერიკაცს ვერაფერი გაუგია. მაგრამ რა ჰქნას? ბარი ღობეზე მიაყუდა და ეზოში შევიდა. არადა, ისეთი დაღლილია, რომ ყოველი ნაბიჯის გადადგმა ერთ რამდენ უღირსს. ეზოში მიიხედ-მოიხედა. გაოცებულმა მხრები აიჩჩა)

ვანო. გენაცვათ! აკი არტალა და სასაშოროო? არეულ-ღარეული სუფრა ერთხელაც შეათვლიერა.

ფანჯარას მივახლოვდა. შებლი მოიჩრდილა და შეგ შეიხედა!

ვანო. აკე! (თავი გადააქნია) მამ... (ხამალაქს ესტატე! კაცო, ესტატე! პეშა.

ვანო. ეგრე დაძინებაც ვაგონილა?! (კიდევ უფრო ხამალაქს ესტატე! კაცო, ესტატე-მეთქი (მიგნით რალაქ გარახუნდა, რალაქ საგანი დაეცა და გაურკვეველი ბურტყუნი მოისმა) ვანო ვარ, კაცო ვანიო! ბიჭოს! პო, პო... (ვანო ფანჯარას მოშორდა და ეზოში სცამზე ჩამოვდა)

(ცოტა ხნის შემდეგ სახლიდან თვალმების ფშენებით გამოვიდა ნამძინარევი ესტატე)

ესტატე. ვანო, შენა? მობრძანდი, გეთაუვა, მობრძანდი ეს ოხერი, ჩამძინებია. არადა, უშენოდ ლუქმის გატეხვა არა და არ მინდოდა. ეგრე დაგვიანება შეიძლება?

ვანო. რაი... ბარმა შემეყოლია.

ესტატე. მაგან ეგრე იცის... სხვა როგორ გაიითხო? ხომ კარგად?

ვანო. არა მიშავს, რა... ცუცხოვრობ,

ესტატე. უნდა იცოცხლო, მამა! ვინ უნდა იცოცხლოს, შენ თუ არა. ისა... კაცო, არ ვიცი, ძილში მისხარა, არ ვიცი, ცხადლივ იყო, ამ ჩემს ეზო-გარემოში ისეთი შეწყობილი სიმღერა გუგუნებდა, რომ — შენი მოწონებულის შენ არაფერი გაგვიგია?

ვანო. ალაზანი რა სიმღერას გაგაგონებს!

ესტატე. ეგეც არი. მაგან თავისი ხმა მოაქვს. არადა, ისეთი აწყობილი სიმღერა იყო, რომ გულშეფიქრობდი, ღმერთო, თუ ეს სიზმარია, გამიგრძელე და დიღხანს ნუ გამომალვიძებ-მეთქი. მამა. ისა... შენ... მოშიგებული იქნები, მობრძანდი, კარგო, მობრძანდი. ხელები გადაიხანცი?

ვანო. მამა, ალაზნისპირიდან ხელდაუბანელი წამოვიტოვდი?!

ესტატე. პო, რა თქმა უნდა... სწორია... ძალიან მაღლიანი წყალი მოაქვს. მთელი კვირის უძილარი რომ ვიყო, მაგისი ერთი ქეშოი სიცოცხლენ დაძმბრუნებს ხოლმე. ბევრჯერ გამომიცდია. აბა, აქეთ მობრძანდი, არტალა... ისა... პო... არტალა — ახლა რა... დაბრძანდი, ვანო, დაბრძანდი, ახლაც უკვლავი იქნება. ახლა... არტალა ვანა ისეთი რა... პო... თუ ისე არ გამიგებ, შე არტალას: ზოგჯერ კარგი გულის უკვლი და კარგი შევადული მირჩენია. ზედაც, რასაკვირველია, ჩენი რქა-წითელი. პო... მაგრამ... ი ბიჭი რადა იქნა? ტიტე, ბიჭო, ტიტე! შენ დაბრძანდი, ვანო, ახლაც უკვლავი იქნება. ტიტე-მეთქი! მამ... აი ახლადღლებს საქცილი: ეზო-სახლს ღვთის ანაბარა მიმიტრეებს ხოლმე და არც კი მიხარებს სად ვეძებო. ეს საქმეა?

ვანო. ეგრე იცინა.

ესტატე. ე. კარგებს ვაკადრებ, დამაცადოს. აბა, ვანო შენ ჩემთან რა პატივი გინდა. ე უკვლი მაიტეხ და ამასობაში ისა... რა ჰქვინა... ამასობაში... უკვლავი ისა... აბა, შენებურად. შინაურულადა!..

ვანო. (ტუჩები იდაყვით მოიწმინდა და, სხვა რალაქქნას, პერსა და უკვლი ამოხვითი მისწვდა).

დასასრული